

AUSTRALIJOJOS LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

Devintieji metai

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Adelaide, 1956 m. kovo/March 19 d.

Kaina/Price 1/9

Nr. 6 (195)

VALST. SEKRETORIAUS DULLES LINKEJIMAI LIETUVIŲ TAUTAI

Jungtinių Amerikos Valstybių sekretoriaus J. F. Dulles ryšium su šiemetiniu Vasario 16-sios minėjimu paskelbtas toks viešas pareiškimas:

Šiais metais lietuvių, latvių ir estų tautos švenčia 38-sias nepriklausomybės nuo Rusijos paskelbimo metines. Ta proga dera dar kartą atkreipti dėmesį į tų tautų ryžtingumą ir pasiaukojimą, kuriuos jos parodė, būdamos laisvųjų tautų bendruomenėje.

Nors toji laisvė iš Pabaltijo tautų yra išplėsta, tačiau mes žinome, kad jos tebeturi nepalaužiamą galią būti laisvos. Mes ir toliau tikime principu, kad suvereninės teisės ir nepriklausomybė turi būti atstatytos tiems, iš kurių jos yra jėga išplėtos. Mes esame tikri, kad tas principas vieną dieną bus įgyvendintas.

Diplomatinis bolševikų šnipas Persijoje

Persijos saugumo policija išaiškino, kad Sovietų ambasados Teherane karo atache majoras Kuznecovas yra įveltas į šnipinėjimo reikalus. Jis buvo areštuotas tuo momentu, kai perėmė slaptus karo aviaciją liečiančius dokumentus iš vieno Persijos karo aviacijos pareigūno. Išaiškinta, kad tas pareigūnas pastoviai teikė slaptas žinias Sovietų atstovybei. Įsikišus Sovietų atstovybei Kuznecovas buvo paleistas iš kalėjimo, tačiau Persijos vyriausybė pareikalavo jį atšaukti iš Persijos.

Anglai ištrėmė vyskupą iš Kipro salos

Anglų valdžios pareigūnai, ryšy su nuolatiniais neramumais Kipro saloje prieš britus, nutarė ištrėmti iš Kipro salos tų neramumų inspiratorių arkivyskupą Makarios kažkur į salą Indijos vandenyne. Ryšy su tuo neramumai dar sustiprėjo pačiame Kipre, gi Graikijos vyriausybė įteikė Jungtiniams Tautoms formalų griežtą protestą prieš tokį Anglijos valdžios žygį. Apskritai, anglams nesiseka nuraminti Kipro salos gyventojus, kurie nori atsipalaiduoti nuo Anglijos globos ir prisijungti prie Graikijos.

Ignoravo Stalino mirties sukaktį

Vakarų stebimasi, kad Sovietų Rusijos komunistų partijos organas "Pravda" nė vienu žodžiu nepaminėjo Stalino mirties trijų metų sukaktį. Tai pirmas kartas po Stalino mirties. Tik Rytų Vokietijos "Neues Deutschland" paminėjo Stalino mirties sukaktį 12.000 žodžių straipsniu.

Taip pračina pasaulio garbė...
* Stiprus žemės drebėjimas įvyko Naujoje Zelandijoje. Nedidelis miestelis Tokaanu smarkiai nukentėjo.

* Queenslando šiaurinėje dalyje pastaruoju metu tiek daug lijo (per 24 valandas kai kuriose vietose iškrito 12 colių lietaus), kad upės išėjo iš krantų ir semia gyvenamąsias vietas, iš kurių gyventojai turi būti evakuoti. Yra prigerusių žmonių, o materialiniai nuostoliai skaičiuojami milijonais svarų. Apskritai šiais metais Queenslandas ir New South Wellsas labai nukentėjo nuo liūčių.

KOMUNISTŲ AGENTAI AKTYVŪS AUSTRALIJOJE

Vos tik Imigracijos Departamentas paskelbė, kad tik 21 imigrantas laike paskutinių metų grįžo iš Australijos į Sovietų Rusiją ar jos okupuotus kraštus, iš Sydnejaus gauta žinių, jog komunistų agentai lankėsi pas kai kuriuos imigrantus iš anapus geležinės uždangos ir stengėsi juos priversti grįžti į tėvynę. Sovietų agentai grasi, kad jeigu jų raginami asmenys negrįš, tai bus panaudotos sankcijos prieš jų artimuosius, likusius tėvynėje.

Pažymėtina, kad daugelis įvairių tautybių imigrantų Australijoje pastoviai gauna iš Rytų Berlyno ir kitur "Už grįžimą į tėvynę" komiteto leidžiamą laikraštį "Palaik", kuriuo raginama grįžti į tėvynę. Daugelis gavusiųjų net neatplėšia ir gražina atgal. Paaiškėjo,

Grasinama Sovietų vadams

Anglų saugumo ir viešojo policija turi daug rūpesčio ryšy su Sovietų vadų Bulganino ir Chruščiovo vizitu balandžio mėnesį. Saugumo policija ir užs. reik. ministerija gauna daugybę laiškų, kuriuose pareiškama, kad "bus imtasi akcijos" prieš bolševikų vadus.

Imigrantai iš anapus geležinės uždangos ta proga organizuoja plačias demonstracijas (laidotuvių procesiją ir pan.). Saugumo policija pradėjo sekti visus žymesnius imigrantų vadus ir, kilus įtarimui, juos numato su laikyti, kol vizitas tęsis.

Rusai nemano Vokietiją suvienyti

Rusijos atsakingas pareigūnas pareiškė, kad Vokietijos suvienijimas be tiesioginių pasitarimų tarp Rytų ir Vakarų Vokietijos vyriausybių yra negalimas. Esą, Sovietų Rusija čia neturinti ką veikti, nes tai pačių vokiečių reikalas... Tačiau Sovietų Rusija galiinti tarpininkauti abi vyrausybes suvesti į konferenciją.

Šis rusų pareiškimas buvo padarytas V. Vokietijos ambasadoriaus į Sovietų Rusiją atvykimo išvakarėse.

Vakarų atitinkamuose politiniuose sluoksniuose reiškiamą nuomonę, kad toks Sovietų Rusijos pareiškimas rodo, jog jos pažiūros į Vokietijos suvienipimo problemą nėra pasikeitusios.

Jordanas išprašė anglų generolą

Jordano vyriausybė visi netikėtai paprašė anglų generolą J. Glubb apieiti Jordaną. Gen. Glubb vadovavo Jordano kariuomenei ir, anglų pagalbos dėka, gana gerai ją paruošė. Generolui Glubb vadovaujant, Jordanas buvo sulaukomas nuo prisidėjimo prie kitų arabų tautų, kurios ruošiasi karui su Izraeliu. Dabar Jordanas gavo laisvas rankas.

Tačiau Jordano karaliukas tuo tarpu nesutiko su kitų arabų kraštų pasiūlymu dėtis į karinę sąjungą prieš Izraelį. Matomai, kokie nors užkulisiniai veiksniai daro stiprią įtaką Jordanui.

Jordanas priklauso Bagdado paktui. Manoma, kad dabar jis atsisakys jam priklausyti. Anglų sluoksniuose reiškiamas įsitikinimas, jog karas su Izraeliu yra neišvengiamas ir kad Amerika su Anglija turi aktyviai bendradarbiauti, kad išlaikytų taiką Artimuosiuose Rytuose.

* Anglijos automobilių pramonėje jau mažinamas darbas. Kelios imonės pradėjo dirbti tik keturias dienas savaitėje. Iš viso paliesta jau apie 16.000 automobilių pramonės darbininkų.

* Pietų Šerbijoje autobusui įvažia-vus į upę žuvo 14 keleivių.

kad tai pats geriausias atsakymas tam komitetui.

Taip pat paaiškėjo, kad pas tuos asmenis, kurie liūdijo Karališkoje Komisiijoje ryšy su Petrovo išdavimu Sovietų šnipinėjimo tinklo Australijoje, lankėsi asmeniškai bolševikų agentai arba jie gavo laiškus, kuriais reikalujama daugiau nepamokėti apie bolševikų šunybės, nes taip pat bus imtasi "atitinkamų priemonių" prieš juos pačius ar jų artimuosius, likusius tėvynėje.

Izraelio parlamentas prieš preventyvinį karą

Izraelio parlamentas atmetė kraštutinių dešiniųjų pasiūlymą, kad Izraelis tuoj pat turėtų pradėti karą su Arabų kraštais, kol šie pastarieji dar nėra pakankamai pasiruošę.

Abu priešinkai, arabai ir Izraelis, skubiai ruošiasi karui. Arabų kraštams ginklus tiekia Sovietų Rusija, gi Izraeliui Vakarų tautos.

Amerika ir Anglija išpėjo abi puses, kad karo atveju jos neliktų neutralios. Tam patvirtinti Amerikos kariuomenės dalinys jau atvyko arti pavojaus vietos.

Atrodo, jog Sovietų Rusija esanti suinteresuota sukelti Artimuosiuose Rytuose chaosą, kad tuo būdu galėtų šį tą laimėti.

Patenkinami SEATO konferencijos rezultatai

Kovo 8 dieną pasibaigė Karachi mieste vykusio SEATO tautų užs. reikalų ministerių konferencija trukusi 3 dienas. Išleistame 2000 žodžių komunikate sakoma, kad aštuoni užsienio reikalų ministrai priėjo bendro supratimo, jog reikia kelti atsilikusių tautų gyvenimo standartą, kaip vieną iš efektingų priemonių prieš komunizmo ideologiją, o taip pat apsvarstyti priemonės pagerinti metodus kovoje su komunizmo subversyvine veikla Azijos tautų tarpe.

Tačiau iš atskirų ministerijų pareiškimų galima daryti išvadą, jog ne viskas taip sklandžiai eina. Pav. Prancūzijos užs. reikalų ministeris reiškė nuomonę, kad reikia siekti artimesnio bendradarbiavimo su Sovietų Rusija, nes, jo nuomone, Sov. Rusijos politika Vakarų atžvilgiu jau "pakitėjusi".

Greičio rekordas

Britų lakūnas Peter Twiss, 35 metų, naujai sukonstruotu lėktuvu, vadinamu Fairey Delta II, pasiekė greičio rekordą. Per valandą jis vidutiniškai skrido 1132 mylias. Jis skrido apie 40.000 pėdų aukštyje.

Tai didelis britų karo aviacijos laimėjimas.

Škotai bizniauja... sliekais

Škotai surado naują eksportui prekę į JAV-bes — sliekus. Mat, Amerikos meškeriotojai, kurių esama per 5 milijonus, neturi pakankamai sliekų, todėl kreipėsi į Prekybos Rūmus, kad jis surastų šaltinį, iš kur sliekų gauti. Čia ir pasisiūlė škotai. Jie gaudo sliekus tada, kai tie po lietaus išlenda į žemės paviršių pakvėpuoti grynu oru...

Kaip ten bebūtų, bet škotai uždirbs nemažai dolerių.

* Melbourne miesto tramvajų vadovybė nutarė skirti tramvajų vairuotojais ne tik vyrus, bet ir moteris. Ryšy su tuo prasidėjo masiniai vyrų — tramvajų vairuotojų protestai. Jie mano, kad moterys neturi būti šioms pareigoms skiriamos.

Senovė mus mokina, kas geriausia, o dabartis — kas tinkamiausia.

B. Franklin

Trumpai

* Alžyre bei Maroke be pertraukos vyksta partizaninis karas prieš prancūzus.

* Sovietų Rusijos min. pirm. Bulganinas ir CK sekretorius Chruščiovas vizituos Angliją nuo balandžio 18 iki 27 dienos. Iš atsakingų britų pareigūnų pareiškimų atrodo, jog anglai iš to vizito nieko pozityvaus nesitiki, nors pasitarimai tarptautinės politikos klausimais bus vedami. Anglai laiko bolševikų vadus negarbingais žmonėmis, kuriais negalima pasitikėti.

* Anglijoje atsistatydino vyriausias korikas Mr. Pierrepoint. Jis praleido atostogas prancūzų Rivieroje. Korespondentams jis pareiškė, jog daugiau tuo amatu nesivers, o bizniaus pardavinėdamas alų.

* Buvęs Prancūzijos prezidentas Mr. M. Auriol, kuris dabar lankosi Sov. Rusijoje, turėjo pasikalbėjimą su užs. reik. min. Molotovu, kurio metu išpėjo Sovietų Rusiją, kad ji nekirsintų arabų tautas prieš Vakarų tautas. Molotovas atsakęs, jog Sovietų Rusija niekur ir niekad "nesikiša" į kitų tautų vidaus reikalus...

* Prancūzų užs. reik. min. Mr. G. Mollet kovo 11 dieną lankėsi Londone ir turėjo svarbių pasitarimų su Anglijos min. pirm. Sir A. Edenu. Pasikalbėjimo metu tartasi visais svarbiausiais tarptautinės politikos klausimais.

* JAV-bių armijos Pacifiko rajone vadovas gen. Clark atšauktas iš tų pareigų ir paskirtas vyr. JAV-bių septintosios armijos vadu Europoje. Jo vietoje Pacifiko armijos vadu paskirtas gen. Blackshear, karo akademijos inspektorius.

* JAV-bės nutarė parduoti Prancūzijai sviesto už daugiau kaip 2 milijonus dolerių. Prancūzija mokės frankais, nes dolerių neturi.

* Australijos min. pirm. Mr. Menzies artimiausiu metu paskelbs naują ūkio politikos planą, kad užkirstų kelią grėsiančiai Australijos ūkio krizei. Spauda rašo, kad numatoma pakelti mokesčius, o taip pat dar labiau suvaržyti nebūtinų prekių importą.

* Kovo 3 dieną įvykusių parlamentų rinkimus Pietų Australijoje vėl laimėjo Liberalų-Krašto Lyga, gi New South Wellse laimėjo Darbo Partija labai maža dauguma. Apskritai, pastarieji rinkimai tiek į Federalinį, tiek į atskirų valstybių parlamentus parodė, kad Darbo Partija sistematiškai pralaimi.

* Dr. Urey, žinomas atominės energijos mokslininkas JAV-bėse, pareiškė, kad Amerika turinti jau 35.000 įvairių atominių bombų, gi Sovietų Rusija 10.000. Kiek tai tiesos, greičiausiai, ir jis pats nežino.

* Australijos federalinė vyriausybė nutarė sudaryti specialų komitetą visų partijų atstovų, kuris paruoštų Australijos Konstitucijos pakeitimo projektą.

* Vokietijos parlamentas priėmė įstatymą, kuriuo vyriausybė turi teisės pašaukti į kariuomenę 750.000 savanorių. Kariuomenė bus vadinama Bundeswehr. Nuo žodžio "Wehrmacht" atsakyta, nes taip vadinosi kariuomenė Hitlerio laikais.

* Zuriče (Šveicarijoj) pasibaigė 3 dienas vykęs socialistų kongresas. Jame nuspręsta kategoriškai atmesti bet kokį bendradarbiavimą su komunistais.

* Portugalijos Rytų Atrikos kasyklose žuvo 34 anglikasai, iš kurių 2 baltieji ir 32 vietiniai.

* Pietų Korėjoje sniegas grūtis palaidojo 78 kareivius. Sniegas nuo kalno užgriuvo barakus, kuriuose kariai gyveno.

* Sovietų Rusijos balionai sugauti virš Aliaskos. Kaip žinome, Sov. Rusija kaltina Ameriką, kad ji leidžianti balionus virš Rusijos teritorijos, gi, pasirodo, ir ji pati leidžia.

Thoughtful husbands take home

Orlando WINE

LIETUVIAI IGNORUOJA RUSŲ KALBĄ

LNA, vasario 23. —

Per vienuolika dabartinės rusiškos okupacijos metų Lietuvoje rusų kalba dar toli neįsigalėjo tiek, kiek rusams būtų pageidaujama. Vilniaus Pedagoginio instituto rusų kalbos dėstytoja E. Fuks (Tarybinis Mokytojas, 1956 m. Nr. 2) atskleidžia tiesiog sunkiai įtikimų faktų:

... apie trečdalis (vidurinių mokyklų baigiamųjų klasių) mokinių blogai rašo, silpnai kalba, kartais net nesupranta rusų kalbos ...

"Daugelis (pradinių mokyklų mokytojų) iš esmės nemoka rusų kalbos tiek, kad galėtų ją dėstyti. Deja, ir V-VII klasėse dar labai daug neraštingų rusų kalbos mokytojų ...

... daug mokytojų (kad ir mokančių rusų kalbą) nežino rusų kalbos dėstyti lietuvių mokyklose specifikos."

Cituojama ištisa eilė pavyzdžių, kaip rusiškai rašo vyresniųjų klasių mokiniai. Iš tų pavyzdžių matyti, kad rusiškuose mokinių sakiniuose ryškiai tebėra lietuviško mąstymo struktūra (diena jiems ir rusiškai moteriškos giminės, o šuo vyriškos). Kaip vieną iš tos nesėkmės priežasčių, E. Fuks nu-

rodo stoką žadinimo meilės rusų kalbai:

"... dažnai rusų kalbos pamokose galima užmigtį iš nuobodulio!

"Yra netgi tokių mokyklų vadovų, kurie rusų kalbą laiko antraeiliu dalyku, kurie nemato reikalo lankyti (kontroliuoti) rusų kalbos pamokas, teisingamiesi, kad, esą, jie patys ją blogai moka. Yra netgi tokių direktorių ir mokymo dalies vedėjų, kurie kelia klausimą, kad mokiniams būtų sumažinti reikalavimai iš rusų kalbos, jie nepatenkinti dėl blogų pažymių iš rusų kalbos, kuriuos kartais visai pagrįstai parašo jaunieji mokytojai.

"Negalima nuslėpti, kad daugelis baigusių mūsų (Pedagoginio instituto) rusų kalbos ir literatūros) fakultetą nemoka rusų kвалbos tiek, kiek reikalinga mokytojui.

"... kurgi išeitis iš šio užburto rato? Juk kol mes nesulauksime abiturientų, mokančių rusų kalbą mokyklos programos apimtyje, mes neįstengsime išleisti pilnaverčių mokytojų. O kol to nepadarysime, nesulauksime abiturientų, mokančių rusų kalbą tiek, kiek reikalauja mokyklos programa."

rusai karininkai, kurie gavę butą perleidžia jį už augštą kainą kitiems, kas pajėgia mokėti.

Tyrinėja Lietuvos piliakalnius

LNA, vasario 29. —

Lietuvoje seniai žinomas archeologas Tarasienka tebedirba Kauno Valsstybiniame Dailės Muzėjuje. Vasario pabaigoje išleista jo knyga "Lietuvos piliakalnių". Knygoje yra Lietuvos piliakalnių bei juose surastų frankų nuotraukų ir dar pirmą kartą skelbiamos istorinės-dokumentinės medžiagos.

Balionas atsiliepė iš Sibiro

Vienas iš Amerikos armijos paleistų balionų oru tirti, pakliuvęs į oro srovę, pakeitė kryptį ir atsidūrė pro Kamčatką Sovietų Sąjungoje. Iš ten buvo pagautas baliono radijo signalas 30.000 pėdų aukštyje. Balionas esąs 40 pėdų skersmens ir oro srovėje skrendęs 100 mylių greitumu.

VASARIO 16 SENATE IR ATSTOVŲ RŪMUOSE

JAV Kongresas šiais metais ypatingai plačiai paminėjo Lietuvos Nepriklausomybės 38 metų sukaktį.

Senate, pradėdant Lietuvos nepriklausomybės sukakties minėjimą, inokaciją skaitė Prelatas Ignas Albavičius iš Chicagos, Atstovų Rūmuose Kun. J. Boll — Baltusevičius iš Scranton, Pa.

Keturiolika senatorių Senate pasakė kalbas, kuriose plačiai peržvelgė didingą Lietuvos istoriją ir iškėlė dabarties Lietuvos nelaimes, jos pavergimą, žmonių kančias ir ragino JAV vyriausybę rūpintis, kad ji remtų lietuvių išsilaisvinimo pastangas. Senatoriai savo kalbose patvirtino Amerikos žmonių įsitikinimą, kad Lietuvos žmonėms bus gražinta laisvė, kad jie atsikratys Sovietų vergijos.

Atstovų Rūmuose kalbas pasakė 46 atstovai. Kiekvienas jų išsamiai apibūdino tą smurtą, kurį Sovietai pavartojo pavergdami Lietuvą ir jos žmones. Visi Rūmų Atstovai savo kalbose ragino JAV vyriausybę užsienio politikoje siekti, kaip kitų pavergtų, taip ir Lietuvos žmonių išsilaisvinimo. Turiningose kongresmonų kalbose atsispindėjo Amerikos žmonių noras ir pageidavimas padėti Lietuvos žmonėms nusikratyti sovietine vergija.

Senatoriai ir Rūmų Atstovai iškėlė tą didelį lietuvių tautos pasiryžimą išsilaisvinti iš vergijos. Pažymėjo lietuvių nepalaužiamą dvasią ir kovoję už savo laisvę ir pagrindines žmogaus

teises.

Senate ir Atstovų Rūmuose pasakytos kalbos dar kartą patvirtino, kad JAV-bės talkininkauja lietuvių tautai jos sunkioje kovoje už išsilaisvinimą iš Sovietų jungo.

Atstovų Rūmuose minėjimui vadovavo didelis lietuvių draugas kongresmonas Daniel J. Flood iš Pensylvanijos.

Jis pasiūlė rezoliuciją HR 401, kurioje aiškiai pasisakoma, kad JAV-bės niekad neturi sutikti su besitęsiančia neteisybe, padaryta Lietuvai, ir privalo morališkai padėti lietuvių tautai atgauti savo laisvę, žmogaus teises ir politinę nepriklausomybę.

Dar 11 Kongreso narių "Extension of Remarks" įdėjo Congressional Re-

Gubernatorių proklamacijos

Įvairiose Amerikos valstybėse gubernatoriai atžymėjo lietuvių tautai brangią vasario 16 dieną. Vienuolika valstybių gubernatorių Lietuvos nepriklausomybės 38 metų sukakties progą išleido proklamacijas ar padarė oficialius pareiškimus tą dieną skirdami lietuvių tautai. Gubernatoriai savo proklamacijose ir pareiškimuose aiškiai pasisakė apie neteisingumą ir vergiją, kurią kenčia lietuvių tauta ir ragino Amerikos žmones padėti lietuviams kovoje už išsilaisvinimą.

BALFO VEIKLA EUROPOJE 1955 M.

Kiek Europoje likusiems paskirstyta gėrybių.

Balfas išleido plačią savo veiklos Europoje 1955 metais apžvalgą, kurioje išsamiai nušviečiama pabėgėlių padėtis, Balfos gėrybių paskirstymo tvarka ir kiekiai, Balfos santykiai su lietuvių ir kitomis organizacijomis, veiklos kontrolė, Balfos ir liekančių Europoje lietuvių ateities problemos, emigraciniai reikalai ir ypač plati bei visapusiška Balfos pirmininko kan. dr. J. B. Končiaus veikla. Kan. dr. J. B. Končiaus savo atsišaukime pažymi, kad lietuvių tauta iš Rytų Europos tautų yra viena iš labiausiai nukentėjusių nuo sovietinės agresijos, ir kviečia Amerikos bei kituose kraštuose įsikūrusius lietuvius ateiti Balfui talkon.

Apyskaitoje pažymima, kad pirmųjų pabėgėlių iš Lietuvos nuo komunistinės grėsmės 1940-41 m. buvo apie 500 asmenų, o su vokiečiais repatrijavę Vokietijon apie 26.000 (jie su 1939 m. Lietuvoje gyvenusiais 28.000 vokiečių ir sudarė 54.000 repatrijantų). Trečią pabėgėlių bangą sudarė apie 60.000 asmenų. Po karo iš Europos į

Ameriką emigravo apie 30.000 lietuvių, į Kanadą 12.000, D. Britaniją 5.000, P. Ameriką 2.000, Australiją 5.500 ir N. Zelandiją 350. Dabar Europoje gyvenančių lietuvių yra apie 10.000. Vokietijoje iš Didžiosios Lietuvos lietuvių yra apie 3.100, klaipečių ir Mažosios Lietuvos pabėgėlių — apie 3.000, repatrijantų — 2.000. Prancūzijoje — kartu su prieš karą ten apsigyvenusiais ir po karo išbėgusiais bus apie 1.025, Austrijoje 188, Italijoje 180, Šveicarijoje 60, Belgijoje 200, Danijoje 119, Švedijoje 30, Olandijoje keliolika asmenų, tarp jų keletas senelių prieglaudoje. Vakarų Vokietijoje 21 stovykloje dar gyvena apie 1.750 mūsų tautiečių. 16 vietovių apie 780 lietuvių jau apgyvendinti naujai pastatytuose namuose, vadinamuose Siedlung. Apie 200 džiovininkų, paliegių, senelių ir kitokių ligonių laikomi sanatorijose, senelių namuose ir ligoninėse. Iš viso Vokietijoje gyvena tirščiau susitelkę lietuviai maždaug 120 vietovių. Ypač sunki padėtis yra didelių šeimų, nes maži vaikai gauna tik po 10 DM iš vokiečių ir mažiau. Todėl nevienoje šeimoje, apsimokėjus už šviesą ir kurą, vienam šeimos nariui per dieną belieka 60-70 pfenigų, arba 16-18 amerikoniškų centų maistui. Socialinę pašalpą gaunančių Vokietijoje yra apie 12 milijonų, iš jų apie 2 mil. gauna mažiausią, vad. Fuersorge pašalpą. Siedlungų gyventojų daugumas skursta be darbo. Pagaliau ir patys vokiečiai savų pabėgėlių turi 11 milijonų. Vokietijoje gyvena iš viso daugiau kaip 8.000 lietuvių, kurie yra ypač reikalingi pagalbos.

Balfas 1955 m. Europos lietuviams išdalino 6.121 Care paketus, 744.826 svarus lydyto ir nelydyto sviesto, sūrio, pieno miltelių bei augalinių riebalų, 12.316 dol. pinigais. Iš viso maistu, drabužiais ir pinigais išdalinta už 339.679 dol. Vokietijoje šelpiamųjų yra 7.200. Iš šelpiamųjų yra 1-16 metų vaikų 2.050, tbc ligonių 695, chroniškų ligonių ir invalidų 940, senelių 852, gausių šeimų narių 735, įvairiose institucijose esančių 220, bedarbių 1.700.

Austrijoje gyvena 188 lietuviai. Buvo mėginta juos perkelti į Vokietiją, tačiau ši, turėdama apie 11 milijonų pabėgėlių, atsisakė įsileisti svetimšalius pabėgėlius iš kitų kraštų. Italijoje šelpiamųjų yra 173.

Vokietijoje veikia 20 vargo mokyklų, kurias lanko 342 lietuviukai. Šalia Vasario 16 d. gimnazijos, Memmingeno lietuvių choro ir darbo kuopų okteto pasirodymų vargo mokyklos yra vieninteliai šviesūs pragiedruliai niuriamė stovykliniame gyvenime. 1955 m. per Balfą vargo mokykloms buvo suteikta DM 14.682.

Vilniuje jau nebesusikalbama lietuviškai

LNA, kovo 1. — Naivus keleivis iš vieno "liaudinės demokratijos" krašto buvo labai nustebintas, kad didžiuliam Vilniuje, "suvereninės Lietuvos" sostinė, aerodrome visi pareigūnai kalba tik rusiškai. Susidomėjęs tuo jam netikėtai reiškiniu, be to, Lietuvą šiek tiek pažindamas iš prieškarinių laikų, tyčia paprašė, kad jam pakviestų lietuvi vertėją, kuris padėtų susikalbėti su rusiais pareigūnais. Paaiškėjo, kad net vertėjo nebuvo galima rasti, nes aerodrome iš viso nesama nė vieno lietuviškai mokančio tarnautojo. Tas pats vaizdas esąs visose Vilniaus administracijos įstaigose ir net krautuvėse.

Vėliau dar kurį laiką buvdamas Vilniuje ir kituose Lietuvos miestuose, kalbamasis keleivis jau godžiai stebėjo, kokia ateitis laukia jo paties krašto, žymiai vėliau už Lietuvą susilaukusio "liaudinės demokratijos". Jo išvados patvirtina jau ir anksčiau, iš pačių komunistų spaudos turėtų įspūdį, kad daugiausia rusų Lietuvoje yra susimetę į Vilnių ir Klaipėdą. Vilniuje, pagal to keleivio įspūdį, apie pusę gyventojų esą rusai, o kitos pusės trys ketvirtadaliai kalbą lietuviškai. Likusieji, tai yra, apie aštuntadalis visų miesto gyventojų, kalbą lenkiškai. Kadangi rusai užima daugiausia valdines ir šiaip vadovaujančias pareigas, tai rusų kalba vyrauja, o vietos gyventojai atrodo užguiti.

Mažesniuose provincijos miestuose (nemini kokiuose) jau ne tik krautuvėse, bet ir įstaigose žmonės susikalba lietuviškai. Ten rusai užima tik augštesniasias pareigas vietinėje administracijoje bei įmonėse, ir tai nevisas.

Spekuliacija ir chuliganizmas

LNA, kovo 1. —

Vilniaus miestui esąs labai būdingas rusų jaunuolių chuliganiškas siautėjimas ir praeivių užkabinėjimas.

Kitas po visą kraštą išplitęs reiškinys, tai vagystės ir spekuliacija. Tuo ypač pasižymi rusai pareigūnai ir karininkai, bet neatilieka toli ir vietiniai, patekusieji kiek į augštesnes pareigas, pavyzdžiui, įmonėlių ar krautuvė vedėjai. Didėsnes vagystės bei spekuliacijos paprastai lieka "neišaiškintos", bet už smulkias vagystes vietos žmonės esti ir smarkiai nubaudžiami.

Rusų karininkai plačiai verčiasi butų spekuliacija. Ne rusui, ypač Vilniuje, sunku gauti net vieną atskirą kambarį šeimai. Butus skirsto tam tikra įstaiga (Miesto Vykdomojo Komiteto Butų Skyrius), ir ten pirmenybę turi

V V
**KAMŠCIO SPALVA
PASAKO ŠKONI**

- * Giliai raudonas — džinas kokteilis
- * Dangiškai mėlynas — ananasų
- * Šviesiai žalias — bananų
- * Oranžinis — apelsinų
- * Auksinis — aprikosų
- * Raudonas — vyšnių

Pirkdami atsižvelkite į
**Mėlyną etiketę
VYNU LIKERIAI**

Van Diemen
VISUOSE
HOTELIUOSE

Vyno likerai kokteiliai

VLIKO Informacinės Tarnybos veikla

Stipriausias mūsų informacijos šaltinis, kuris greit paduoda iš pavergtos Lietuvos Vilniaus radijo skelbiamas žinias, yra Vliko š. Vokietijoje išlaikoma radijo sekimo stotis. Ji pradėjo veikti 1952 m. lapkričio 29 d. ir nuo tos dienos iki šiol nėra nė vienos dienos nutraukusi savo darbo. Ar šalčiai spigina, ar perkūnai trankosi, ar Baltijos jūros bangos vilioja maudytis, stotis, iškišusi savo anteną į erdvę, goudžia gauda žinias, kurias Lietuvos pavergėjai skelbia ir siunčia oro bangomis.

Stotis kas rytas 5 valandą įsijungia ir dirba tol, kol veikia Vilniaus radijo siųstuvas, t. y. iki 22 val. Per tą laiką iki 1956 m. sausio 1 d. suregistruoti 24 tomiai medžiagos, susidedančios iš 9.518 mašinėlė glaustai surašytų puslapių. Nuo tos dienos iki šiol nugirstos žinios ir pranešimai kasdien perrašomi mašinėlė, ir kasdien 12 jų nuorašų siunčiami daugiausia anapus Atlanto — Amerikos Balsui Vašingtone, Free Europe Komitetui New Yorke, į kongreso biblioteką Vašingtone ir dar kelias kitas vietas. Kasdien surašoma vidutiniškai apie 10 puslapių.

Toks žinių gavimo būdas leidžia skubiai reaguoti į kai kuriuos okupanto skleidžiamus pasisakymus ir į jo varomą propagandą. Pasiųstoji medžiaga per 3 dienas jau pasiekia Ameriką, o per pusantros dienos — visas kitas vietas Europoje. Į Ameriką siunčiama oro paštu ir tai pareikalauja gana stambių pašto išlaidų. Vienas nuorašas, bent dalimi sutvarkytas, ateity bus perduodamas Pabaltijo institutui Bonnoje, kur studentai lietuvių ir latvių galės gilintis į Lietuvos dabartį ir šį šaltinį panaudoti šių dienų istorijos studijoms. Dalis monitoringo užfiksuotų Vilniaus stoties pranešimų buvo perleista taip pat Čikagos un-tui, kur lietuvių studentai gali rasti naujos medžiagos apie padėtį Lietuvoje. Tai didelis Vliko dokumentacinis šaltinis.

Stoty nuolatosis budi prie aparatų ir dirba 3 žmonės. Darbas yra sunkus, ilgas, nesibaigiantis nei sekmadieniais, nei švenčių dienomis, labai varginąs, nes priimančioji aparatūroje šalia žinių girdėti ir visokių atmosferinių trukdymų bei kitų stočių trukdomųjų balsų. Daug sunkumų yra su būstu,

nes prie Baltijos jūros kurortuose būstai yra itin brangūs ir sunkiai gaunami. Todėl tarnautojai yra priversti daug laiko sugaišti bevykdami į darbo vietas. Ir pragyvenimas brangus — didesnis nei šiaip kur Vokietijoje. Tokiu būdu tenka ten dirbamą darbą vertinti daugiau kaip pasišventimą, bet ne kaip eilinį darbą pragyvenimui užsidirbti.

Vliko Inf. Tarnyba aptarnauja taip pat tris, tiksliau — keturias radijo stotis: prie Vatikano įsteigtą lietuviškąją skyrių, kuris iš visų bus bene pats seniausias, prie Romos valstybinio radiofono, prie Madrido tautinio radijo lietuviškąją skyrių ir pateikia apšči žinių Laisvosios Europos siųstuvo lenkų skyriui Munchene. Pastoviai šios stotys aptarnaujamos nuo 1953 metų vasaros. Ir iki šiai dienai siuntinėjami centrinio Radijo skyriaus, esančio prie Vliko, paruoštų komentarai bei žinios. Taip radijo bangomis palaikomi pavergtosios Lietuvos gyventojų laisvės troškimai ir pranešama apie lietuvių įvairių veiksmų keliamą balsą už Lietuvos laisvę. Kartu demaskuojama bolševikinė propaganda. Radijo skyrius, beskelbdamas savo komentarus ir žinias, prisilaiko tam tikrų gairių, kurios aptariamose kartkartėmis susirenkančiose radijo bendradarbių konferencijose (paskutinė buvo praeitų metų vasarą). Radijo stotys seniau visos gaudavo tą pačią transliacijoms skirtą medžiagą, o nuo praeitų metų rudens kiekvienai stotčiai siunčiama atskira medžiaga, atsižvelgiant į specifinius tų stočių ypatumus ir lietuviškųjų valandėlių vedėjų pageidavimus. Prie Vatikano veikiančioji stotis pvz. daugiau dėmesio kreipia į religinius klausimus ir aiškina dialektinio materializmo žałą, gi Romos — daugiau teikia politinių žinių. Madrido stotis replikuoja į bolševikų pranešimus dalimi tiek iš pačių ispanų šaltinių gaunama medžiaga, tiek Radijo skyriaus pateikiamais komentarais bei žiniomis. Free Europe lenkų skyrius Munchene duoda informaciją apie laisvinimo akciją ir lietuvių veiklą. Radijas lenkų kalba turi nemažą įtaką ne tik Lietuvoje lenkiškai kalbantiems gyventojams, bet ir visai lenkų tautai.

Europoje dar yra galimų paplėsti lietuviškųjų transliacijų tinklą ir kitose Europoje veikiančiose radijo stotyse, jei tam tik būtų sąlygos.

„Mickevičius — lenkas ar lietuvis“

LNA, vasario 28. —

„Preuves“, vienas rimčiausių prancūzų mėnesinių žurnalų, 1956 m. vasario mėnesio numeryje paskelbė platų B. Railo laišką „Mickevičius — lenkas, ar lietuvis“ ir lenkų poeto Czeslawo Miloszo atsakymą į tą laišką.

B. Raila rašo, kad lietuvių niekad nesikėsino atimti A. Mickevičių iš lenkų literatūros, tačiau pabrėžia, kad būtų nesąmonė ginčyti lietuvišką Mickevičiaus patriotizmą, kai jis gimė Lietuvos krašte, mokėsi Lietuvos sostinėje ir vėliau gyveno kitame Lietuvos mieste, ir ypač kai jo poezijos temos lietuviškos, o siužetai paimti iš Lietuvos istorijos, papročių bei tautosakos. Ta proga B. Raila pabrėžia, jog netikslu vadinti separatizmu lietuvių pastangas atkurti seną savo valstybę.

Czeslaw Milosz savo atsakyme nurodo, kad jis neturėjęs tikslo įžeisti lietuvių tautinius jausmus, nes jis lietuvių tautą gerbia, ypač, kad ir jo paties protėviai esą kilę iš lietuvių tautos. A. Mickevičiaus jis nepristatęs kaip lietuvių tik todėl, kad jis esąs vi-

suotiniai pripažintas lenkų poetas. Šiaip jau Cz. Milosz visada pabrėžias jam brangiausio poeto Adomo Mickevičiaus lietuvišką kilmę, didžiudamasis, kad ir jis pats, Milosz, esąs gimęs Lietuvoje, tame „poezijos krašte“.

Tautos Fondo atstovybė Kanadoje

paskelbė 1956 m. sausio 1 d. saldo, kuris siekė 5.623,55 dol. Atstovybei vadovauja energinga veikėja M. Arlauskaitė. Daugiausia aukų (per 1.000 dol.) surinko Hamiltono skyrius, pasakui Toronto, Tillson, Dehli Ont, Britų Kolumbijos ir Montrealio skyriai. Tautos Fondo Atstovybei ir energingiems jos bendradarbiams už tokį gyvą prisidėjimą prie laisvinimo darbo nuširdžiai padėkojo, būdamas Kanadoje, Vliko pirm. J. Matulionis.

Neatrodė, kad Tautos Fondo atstovybė Australijoje galėtų pasigirti panašiais skaičiais.

Ne tuo esame turtingi, ką turime, bet tuo, ką duodame. Aukokime lietuvių namams!

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ
Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

K R A U T U V Ė J E

90, Rundle Street	Port Pirie	Hindmarsh
Unley Road	Port Lincoln	Hindley Street
Mount Gambier	Port Adelaide	Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

SSSR KP 20-sis SUVAŽIAVIMAS PRIEŠ STALINO KULTĄ

Savo „ataskaitiniame pranešime“ Chruščiovas, be kita ko, nurodė, kad į „plėšininės žemės“ buvo pasiųsti 350.000 „tarybinių patriotų“. Ir šiame penkmetyje „partijai teks ne kartą kreiptis į jaunimą su panašiais kvietimais“, kalbėjo Chruščiovas, toliau prisipažinęs nesėkme su kukurūzais ypač Lietuvoje ir kt. Pabaltijo kraštuose, Gudijoje, Kostromoje ir kt. Beriją Chruščiovas apšaukė Vakarų imperialistų agentu ir taip įvertino: „Ypatingas viltis imperialistai dėjo į savo seną agentą Beriją, klastingai pralindusį į vadovaujančius partijos ir valsybės postus“. O apie pradėtą nuvainikuoti Stalino „kultą“ taip atsiliepė: „... CK ryžtingai pasisakė prieš svetimą marksizmo-leninizmo dvasiai asmenybės kultą, kuris paverčia vieną arba kitą veikėją didvyriu — stebukladariu ir tuo pat metu sumenkina partijos ir liaudies masių vaidmenį, veda į jų kūrybinio aktyvumo mažinimą. Asmenybės kulto paplitimas menkino kolektyvinio vadovavimo partijoje vaidmenį ir kartais atvedavo rimtus trūkumus mūsų darbe“. Tačiau netikima, kad nuo Stalino kulto nusigrįžimas ir atsigręžimas į Lenino politiką reikštų geresnį gyvenimą su kitomis tautomis. Kaip britų „Daily Telegraph“ ironiškai pastebi, stalinizmas iškeikiamas, tuo tarpu vienas iš jo „žymiausių paminklų“ — Rytų Europos pavergimas — paliekamas nepaliestas. Tą pat sako ir suomiai — dėl Karelijos pagrobimo. „New York Herald Tribune“ R. Drummond iš kongreso darbų daro išvadą, kad dabar pabėgėliams bus sunkiau kovoti už savųjų kraštų išlaisvinimą. Stalinas kadaise yra pasakęs: „Mes neatiduosime nė vienos pėdos savosios žemės, lygiai kaip mes netrokštame nė vienos pėdos svetimos žemės.“ „N.Y.H. Tribune“ ironiškai pastebi, kad niekad negirdėjo Stalingą sakant: „Mes nenorime nė vienos pėdos sveti-

mos žemės, išskyrus Latviją, Lietuvą, Estiją, Ryt. Lenkiją, Kareliją, Petsamo sritį, Besarabiją, Š. Bukoviną, R. Čekoslovakiją, Karaliaučiaus sritį ir Kurilų salas“. To nesako nė Chruščiovas.

Į naująjį SSSR KP CKomitetą visai nebuvo išrinkti pieno ir mėsos pramonės min. Antonovas, pagrindinių mašinų konstrukcijos min. Gromykas, traktorių ir ž.ū. mašinų min. Akopovas, buv. vid. reik. min. Kruglovas ir visa eilė kitų. Seniau buvę CKomite, o dabar pateko tik į kandidatus radijo pramonės min. Kalmykovas, medžio pramonės min. Orlovas, valstybinio banko pirm. Popovas, ž.ū. vicemin. Lobanovas, anglies pramonės min. Melnikovas ir kt. Užtat į CK įeina „garsūs“ Sierovas, A. Sniečkus ir kt. Paleckis pateko jau tik į kandidatus. Šumanskas apdovanotas „darbo raud. vėliavos ordinu“ ir išrinktas į komisiją „suvažiavimo direktivoms papildyti“. A. Sniečkus buvo išrinktas į suvažiavimo prezidentumą, pirmininkavo vasario 22 d. rytiniam posėdžiui ir anksčiau suvažiavime pasakė kalbą, kurioj prisidėjo žymia dalimi kalbę už kukurūzų derliaus sužlugdymą Lietuvoje ir kitokią nesėkmę. Jis taip pat pacitavo visą eilę iš užsienio siunčiamų lietuvių laiškų, kuriais smerkiamas gyvenimas užsienyje ir džiaugiamasi „pažanga Lietuvoje“, tuo pripažindamas, kad bolševikų cenzūra žino, kas rašoma privačiuose laiškuose. Sniečkus taip pat išplūdo Eisenhowerį su Edenu. Bet ne visos tokios plūstamos kalbos ištiesai perduodamos. „Tiesa“ (Nr. 42/1956) tuo reikalu tik tiek tepastebėjo: „Kalbėtojas pamini šmeižikišką deklaraciją, paskelbtą Vašingtone Eisenhowerio ir Edeno, kuriem neduoda ramybės išsivadavusių iš kapitalizmo jungo tautų nepriklausomo gyvenimo faktas“. Vilniaus radijas davė daugiau už „T“ citatų iš Sniečkaus kalbos.

VLIKO SUSITIKIMAS SU VOKIEČIŲ POLITIKAIS

1956.II.19 vakare Bonnoje Spaudos klubo būste įvyko Vliko pirminko J. Matulionio, Vykd. Tarybos pirmininkės A. Devenienės ir URT valdytojo dr. P. Karvelio susitikimas su vokiečių politikais. Susitikime dalyvavo taip pat visa eilė vokiečių mokslo žmonių ir žurnalistų, kurie savo ruožtu pasisakė vokiečių spaudoje. Pasižymėjęs vokiečių politikas ir federalinio parlamento (Bundestag) narys Dr. Puender ta proga priminė, kad Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo išvakarėse jam ypač malonu pasveikinti čia susitinkančius Vliko vadovybės žmones ir vokiečių politikus bei veikėjus. Drauge pažymėjo, kad vokiečių tautos simpatijos yra lietuvių pusėje. Jo linkėjimai — kad Lietuva juo greičiau atgautų savo laisvę ir nepriklausomybę.

Vokietijos federalinės vyriausybės ministris W. Kraft pareiškė, kad vokiečių tauta nepaprastai vertina tą kovą, kurią lietuvių tauta veda už savo laisvę, drauge pažymėdamas, kad pastovi taika ir geras tautų susyvenimas Rytuose nėra įmanomas šių tautų neišlaisvinus. Min. Kraftas pabrėžė, kad visa vokiečių federalinės vyriausybės politika buvo ir bus nukreipta į tai, jog geležinė uždanga išnyktų.

Vykd. Tarybos pirmininkė A. Devenienė savo kalboje padėkojo Vokietijos federalinei vyriausybei už tai, kad ji Lietuvą laiko ir toliau nepriklausoma valstybe, tik laikinai Sovietų kariškai okupuota. Drauge padėkojo, kad vyriausijai mūsų išlaisvinimo organai visą laiką turėjo visišką laisvę nekludomai veikti, taip pat Lietuvos laisvinimo veiksmų vardu palinkėjo, jog ir vokiečių tauta, šiuo metu suskaldyta į dvi dalis, artimiausiu laiku išvystų savo troškimus realizuotus ir apsiungtų į vieną valstybę.

Šio susitikimo metu žodį tarė taip pat Vliko pirmininkas J. Matulionis, pasidžiaugdamas, kad vokiečių tautai yra pavykę pasiekti tokią didelę pažangą, ir drauge palinkėdamas, kad bendromis laisvojo pasaulio jėgomis būtų pasiekta laisvės bei taikos visoje Europoje ir kad geležinė uždanga su laiku visai išnyktų.

Šio susitikimo metu nuomonėmis pasikeitimas vyko draugiška ir nuo-

širdžia atmosfera. Iš vokiečių pusės kalbėjo visa eilė žinomų politikų tarp jų ferd. parlamento narys Muckermann, laikomo faktiškuoju kanclerio Adenauerio organu „Rheinischer Merkur“ redaktorius Wenger, nacių režimo aukų sąjungos vicepirmininkas ats. pulk. Mueller ir kiti. Vokiečių kalbėtojai, be kita ko, pažymėjo, kad jiems daro įspūdį mūsų organizuotumas bei ryžtas, juo labiau, kad, prireikus, mes savus žmones iš viso pasaulio, ypač iš JAV ir Kanados, siunčiame veikti į Vokietiją, ir jie mus sveikina. Latvių min. R. Liepinš savo labai gražioj kalboj pasveikino šį susitikimą ir išryškino, kokia stipri moralinė jėga yra žmonių, likusių už geležinės uždangos. URT valdytojas dr. P. Karvelis padėkojo visiems dalyviams už atsilankymą į šį Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimą ir už pareiktas simpatijas mūsų kenčiančiai tautai, o ypač už supratimą, jog mūsų išlaisvinimo kova turi bendrą tikslą.

Tenka pažymėti, kad tai pirmas tos rūšies susitikimas, kuris tikrai pasitarnaus geriems kaimyniniams santykiams sustiprinti. Šitokio pobūdžio parengimų, apie kokius dažnai skaitome Amerikos spaudoje, kur savo pareiškimus padaro pasižymėję Amerikos politikai ar kongreso nariai, čia, Vokietijoje, pirmą kartą išeita šiuo keliu, beieškant simpatijų mūsų bylai tarp vokiečių politikų ir visuomenės sluoksniuose.

Iš lietuvių pusės susitikime taip pat dalyvavo gyvenantieji Bonnoje lietuvių — Baltų Tyrimo Instituto dabartinis direktorius prof. Z. Ivinskis, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas ir CDUCE atstovas Vokietijoje Dr. L. Gronis, vietos LB pirmininkas A. Žemaitis ir lietuvių Studentų Sąjungos pirmininkas P. Jurkus.

* Į Klaipėdos uostą gali įplaukti audros ištikti Švedijos žvejai. Taip Švedijos vyriausybei yra pranešusi Sovietų Sąjunga.

* Vasario 16 dieną New Yorke hotelis Plaza buvo iškėles Lietuvos vėliavą viduryje tarp Amerikos ir Japonijos vėliavų.

Redaguoja O. A. Pridotkaitė

ZEMAIČIŲ MOTERŲ RŪBAI

Koki paprasti žemaičių dryžiai ir dryželiai, vingučiai, grandinėš, dobiliukai ir pluošteliai! Bet kartu su spalvomis jie sudaro savotišką derinį, kuris žavi, kaip šimtus kartų dainuota senovės daina. Tai primityvaus ritmo žavesys.

Nežūrint to didelio paprastumo, ir žemaitijoje visos nesirengė vienodai. Šiaurėje mėgo tamsias spalvas, pietuose šviesesnes. Yra įvairių audimo būdų ir raštų kombinacijų.

Savotiškiausi žemaičių sijonai yra skersadryžiai — raištuoti. Šiaurėje jie audžiami į tamsų dugną, apie Tauragę ir Raseinius į šviesesnį arba net į baltą. Dryžiuose spalvų gana daug ir jos ryškios. Ataudižama plonute vilna netikru atlasu, tokiu būdu metmenų dryžių beveik ir nematyti (jie būna tik 2-3 spalvų). Skersadryžiai sijonai siuvami apie 5 paltų pločio.

Išlgadryžiai sijonai nėra būdingi tik vienai kuriai apskričiai — jų yra visoje žemaitijoje. Jie skiriasi nuo suvalkietišku, kad visas audeklas mirguliuoja dryžiais ir dugno spalva nesudaro didelių plotų. Spalvų dryžiuose daug, tik geltonos tai žemaitės nemėgsta. Išlgadryžiai sijonai audžiami atlasu arba ruoželiu per 4 nytis.

Languotų dvinytų sijonų taip pat randama visoje žemaitijoje, bet gražiausi jie apie Tauragę ir bendrai pietuose. Nepaprastai gražios spalvos ir sulangavimo būdai. Dažnai ataudų spalvos skiriasi nuo metmenų, bet dryžiai eina ta pačia tvarka. Langai vidutiniškai arba smulkūs. Patys gražiausi yra gryni vilniniai languoti sijonai.

Žemaičių sijonai siuvant raukiami apsiūti, išskyrus prieky po priejuostę. Senovėje žemaitės dėvėdavo daug sijonų iš karto ir vaikščiodavo pasikaišiusios, kad visi būtų matyti. Apatiniai sijonai būdavo šviesesni už viršutinius.

Marskiniai žemaitijoje išmarginami smulkučiais dobilielių raštais ir atlasiniais dryželiais. Vidurio Lietuvoje ir palei Nemuną mėgdavo austi 4 dalių pluošteliais. Ten viską skirtingai ausdavo, bet yra daug bendro su žemaitija. Marskinių raštams naudojamos spalvos — raudona, mėlyna ir nebalintų linų. Ausdavo viena, dviem arba trimis spalvomis. Raštuotos rankovės žemiam alkūnių, rankogaliai, perpešės, užsegimas ir apikaklė. Rankovės neperdaug plačios. Jos suraukiamos ir įduriamos žemiam pečių taip, kad iš po kikliko matyti plačios raštuotos perpešės. Apikaklės galai, užsegimas ir rankogaliai siuvant puošiami baltos arba parinktos dobiliukais drobės klostelėmis. Rankovės raštai apačioje prasideda 5-6 cm nuo rankogalio, todėl rankovė pasiuvus jokių būdu neturi užkristi.

Žemaičių kiklikai audžiami per 4, 6 arba 8 nytis. Raštai — įvairūs pabrėžti pluošteliai, rinktiniai dobiliukai, o palei Nemuną ir sudėtingesni rašteliai tamsiame dugne. Metmenyse ir atauduose yra smulkių dryžių. Bendras vaizdas labai margas. Šiaurėje kiklikai tamsesni, negu pietuose ir pasitaiko labai įdomių spalvų derinių. Prie šviesių, skersadryžių sijonų dėvimi baltame arba šviesiame dugne kiklikai, o prie tamsesnių sijonų — tamsūs. Baltųjų kiklikų audimo būdas pats nesudėtingiausias. Žemaitės įaudžia ir sidabro arba aukso gijų, ypač į pluoštelių pakraščius.

Kiklikai nuo liemens klostomi arba raukiami, bet pasitaiko ir visai trumpų kiklikų, kaip Klaipėdos krašte, tik ligi liemens. Kaklo iškirpimas nedidelis. Kiklikus mėgdavo užsagstyti siūlinėmis sagomis.

Žemaičių priejuosčių yra išilginių ir skersinių, šviesių ir tamsių, rinktinių arba pluoštelinių. Pati primityviausia priejuostė yra baltame dugne raudonais dryžiais. Vėliau atsirado dobiliukų raštai ir daugiau spalvų. Baltame dugne būdingos spalvos — raudona,

mėlyna ir lininė. Žemaičių pamėgimas kontrastų ypatingai yra ryškus jų spalvotose priejuostėse. Išilginės ir skersinės dobiliukais rinktos priejuostės suveriamos per 4 nytis ir audžiamos dvinytai ir atlasu. Skersinės priejuostės, baltame arba spalvotame dugne, dažnai pasitaiko Vidurio Lietuvoje ir palei Nemuną.

Ant galvos mergaitės dėvėdavo ranges, supintas iš 2—3 drobinių arba austų kaip juosta kaspinių. Moterys dėvėdavo languotą skarelę su antkakčiu ir pabriūveliais. Galvos papuošalų klostelės apertos spalvotais ir metaliniais siūlais. Kartais prisagsto gintarinių karoliukų.

Žemaitės mėgdavo susijuosti rinktinėje juosta, austa iš linų ir vilnos.

Gintariniai karoliai visada buvo mėgiamiausias papuošalas. Bet moterų kapuose žemaitijoje iš dar priešmindauginių laikų yra rasta gausybė žalvarinių papuošalų: sagyčių, segių, grandinėlių, antkaklių, apyrankių, žiedų, antkakčių, plaukams smeigtukų. Kartu su papuošalais ir darbo įrankiais žemaičių kapuose archeologai yra atradę vilninių rūbų ir juostų liekanų.

D. Giedraitytė

KOKIOS MOTINOS — TOKIA TAUTA

Sakoma, "kokios yra moterys, tokia ir tauta", bet čia mes moters sąvoką susiaurinsime iki motinos sąvokos.

Anuo posakiu pabrėžiama motinos reikšmė tautai. Vadinasi, kaip ji išaukštinama ir išauklės savo vaikus, kokius žmones ji paruoš ir išleis į gyvenimą, kokia bus tų žmonių sudaryta visuomenė, tokia tauta. Jeigu motinos rankose yra didelės galimybės (nesakau, kad visos) išugdyti tokį ar kitokį žmogų, tai nė kiek nemažesnė jos atsakomybė vaikui, o per jį ir savo tautai. Jei motina daug gali, tai iš jos daug ir reikalaujama.

Mes, lietuvių motinos, šios atsakomybės, man rodos, ligi šiol dar nesame gerai įsisąmoninusios. Esama, daugiau ar mažiau, instinktyvios ir intuityvios motinos. Mes nujaučiame ir žinome, ko mūsų vaikui reikia, kad jis užaugtų sveikas ir stiprus, kad pasiroštų savarankiškam gyvenimui, kad būtų bent tiek padorus ir geras ir maiš. Tačiau vaikus užauginti ir gyventi reikalauja su policija ir kalėjimu: žmogus savo vaikus ir auklėja, t. y. kuria asmenybę.

Šiandien vienas iš opiausių auklėjimo momentų yra tautinis auklėjimas. To iš mūsų reikalauja dabartinės sąlygos, kurios, pripažįstame, yra be galo sunkios. Daug tėvų, pamatę kaip greitai jų vaikai nutautėja, beviltiškai moka ranka ir pasiduoda likimui. Bet jei vaikų nutautėjimas taip greitai vyksta, tai gal tik dėl to, kad mes per mažai pastangų dedame jam sulaukyti. Daug apie šią problemą kalba ir rašo kai kurie visuomenės ir organizacijų veikėjai, ieškodami priemonių jai spręsti, tačiau vargu, ar tai ką padės, jei lietuviška šeima, o pirmoj vietoj lietuvi motina nesiims jos spręsti. Motina yra pati pirmoji, daugiausiai reikšmės, įtakos, galimybių ir priemonių turinti jaunimo auklėtoja. Šiam reikalui patys stipriausi ginklai yra kaip tik jos rankos.

Kažkur skaičiau, kad lenkų kunigai ir moterys esą stipriausi lenkybės palaikytojai ir skleidėjai. Labai tuo tikėčiau, nes moters galybė daryti įtaką, jei tik ji to nori, tikrai yra didelė. Tam, žinoma, reikia arba didelio fanatizmo, arba giles sąmonės. Sąmonės, kuri neklausia, verta ar neverta būti lietuviu, turėsi kada kokios praktiškos naudos iš lietuvių kalbos, ar ne; sąmonės, kuri giliai supranta ir jaučia visą mūsų tautos tragiką, kuri supranta, kad mes neturime teisės pra-

GARBINGA SUKAKTIS

SV. TĖVUI PIJUI XII 80 METŲ

Vatikano rūmuose, viename kambaryje, kurių yra arti dešimties tūkstančių, šviesa dažnai užgęsta tikrai gilų vidurnaktį. Ten gyvena ir dirba Pijus XII, kuriam kovo 2 suėjo 80 metų. Taip pat jau septyniolika metų jis yra Kristus vietininkas žemėje. Kaip Katalikų Bažnyčios galva, jis vadovauja 472 milijonam žmonių. Tačiau jis yra galingas ne tuo skaičiumi ir ne kuriomis žemėmis ar fizine jėga, bet atstovavimu žemėje Viešpaties ir suteikta jam tikėjimo reikaluose neklaidingumo dovana. Tačiau aukštom pareigom jis nesigiria. Pijus XII yra paprastas ir tėviškas, ką patiria kiekvienas, kam tenka jį sutikti.

Dabartinis popiežius Pijus XII laisvai kalba 12 kalbų ir daugelis lankytojų audiencijos metu pasijunta tartum namie, kai užkalbinamas gimtąja kalba be jokių vertėjų. Lankytojai kartais nustemba ir tuo, kad į juos kreipiamasi vardais ir pasiteiraujama, kaip sekasi jiems tas ar kitas darbas. Popiežius Pijus XII sužino tai iš anksto. Kartą jis ilgai kalbėjosi su vienu tramvajaus vairuotoju. Jo šventenybė gerai suprato to darbo kėblumus. "Turbūt nelengva — kalbėjo popiežius, — vairuoti tramvajų dideliam judėjime, tuo pačiu laiku keisti bėgius, nurodinėti keleiviam kelią ir minėti gatves vardais?" Pijus XII atjaučia kiekvieno darbą, nes pats daug dirba. Darbas užima visą jo gyvenimą, ir darbas pats reikšmingiausias visame pasaulyje yra po šv. Petro bazilikos kupolo.

Per ilgus amžius italai yra patyrę, kad tasai, kam tenka pasaulio šviesą išvysti arti šv. Petro bazilikos kupolo, jo šešėlyje turės visą dmižį ir dirbti. Tie žodžiai nuostabiai tinka dabartiniam popiežiui Pijui XII. Jis gimė prie šv. Petro bazilikos 1876 m. kovo 2 d. Tą pat dieną šv. Petro bazilikoje buvo pakrikštytas Eugenijaus vardu. Nuo to laiko šv. Petro bazilika ir Vatikanas yra glaudžiai susiję su Eugenijaus Pacelli asmeniu.

Kai Eugenijus Pacelli galėjo jau bėgioti, jis dažnai su motina eidavo į šv. Petro baziliką melstis, o paskui ten tarnaudavo mišioms. Jo noras būti kunigu reikėsi gana anksti. Dar

rasti nė vieno nario. Žydui nekyla klausimas, ar pasilikti jam žydu, ar ne. Gal kaip tik dėl to žydai iki šiol ne tik neišnyko, bet dargi pasiekė didelės įtakos daugelyje kraštų (JAV!). Didelės tautos gali nesiskaityti su vieno kito savo nario nutaumu, bet mums mažiems, ir dar taip naikinamiems, tautai yra per didelė prabanga.

Mūsų tautinio atgimimo laikotarpyje lietuvių moteris parodė gilų tautinę intuiciją (jei nebūtų galima sakyti — tautinę sąmonę) kovoje su rusifikacija, ir provoslavija. Pati būdama paprasta kaimietė, ji kantriai mokė savo vaikus iš lietuviškos maldaknygės, nepalauiama jokios prievartos ir persekiojimo, nepalenkiama jokiai svetimai dvasiai. Jei ir šiandien Lietuvoje, nors ir žiauriai prislėgtoje, tautinė rezistencija yra labai stipri, tai drąsiai galima teigti, kad moters dalis joje irgi yra didelė. O mūsų, laisvame pasaulyje gyvenančių — kokia dalis?

A. Šilienė

ŠEIMININKĖMS

VELYKŲ SŪRIS

1 sv. sausos varškės, 1 sv. nesūdyto sviesto, 1 puodukas saldžios grietinėlės, 5 kiaušiniai, ¼ sv. cukraus, vanilijos, ¼ sv. cukato, ¼ sv. baltų razinukų, ¼ sv. saldžių maltų migdolų.

Darbas: Varškę reikia permalti per mašinelę kelis kartus, kad neliktų kruopelių. Sviestą ištirpinti tik kad nebūtų karštas, į sviestą sudėti cukrų ir varškę, paskui dėti vieng po kito kiaušinius ir pilti po truputį grietinėlės, maišant laikyti ant ugnies iki pradės užvirti, tik neduoti užvirti, nes pasidarys kruopelės, įdėti vanilijos, dėti migdolus ir kitus prieskonius, išmaišyti. Forma turi būti su skylutėmis ir išklota šlapia dviguba merle. Supylus, uždengti, prislėgti ir pastatyti šaltai.

Gyvenime nevisada mes patys pasirenkame roles, tačiau mūsų pareiga yra visada savo vaidmenį gerai suvaidinti.

Epiktetas

mažas jis savo sesutei kartojo lotyniškas mišių maldas ir sakydavo jai "pamokslus". Pradėjęs mokyti tuo pašaukimo keliu ir ejo toliau. Kolegijoje pasirodė labai uolus, toks rūpestingas, kad reikėjo susirūpinti jo sveikata ir mokslą laikinai pertraukti. Sustiprėjęs vėl ėmėsi darbo su pirmąsiais energija. Vėliau buvo pasiūstas į Grigalios (Gregorianum) ir popiežiaus seminariją. Abi tos aukštosios mokyklos ruošia Bažnyčiai būsimus vadus, bet Eugenijus Pacelli norėjo būti tik paprastu kunigu — jo žodžiais tariant, "rūpintis tik sielomis". Jam buvo labai sunku priimti Vatikano sekretoriaus padėjėjo pareigas. Pradėjęs jas eiti uoliai mokėsi svetimųjų kalbų, nes daug jų reikėjo tvarkant Vatikano reikalus su svetimomis valstybėmis. Kun. Eug. Pacelliui buvo dedamos vis sunkesnės ir atsakingesnės pareigos. Popiežius Benediktas XV 1917 metais jį konsekrovo vyskupu ir paskyrė nuncijum į Berlyną. Pijus XI jį pakėlė į kardinolus ir paskyrė sekretorium. Eidamas šias pareigas daug keliavo, daugiau negu bet kas kitas iš buvusių popiežių visoj istorijoje. Jis buvo pirmasis, būsimas popiežius, kuris aplankė JAV.

Kardinolas Pacelli sutiko ir kalbėjosi su katalikais visur. Jis susipažino su įvairiausiomis katalikų problemomis, kylančiomis dėl skirtingų papročių ir valdymosi santvokos. Jis geriausiai pažįsta K. Bažnyčios padėtį kiekvienam krašte. 1939 m. kovo 2 d., savo gimtadienyje, kard. Eugenio Pacelli buvo išrinktas popiežium.

Per paskutinius 17 metų popiežius Pijus XII matė pasaulį nesantaikos ir karų suardytą ir nekartą bandė grąžinti jam taiką. Jis matė karo lėktuvų subombarduotus namų griuvėsius ir guodė žmones, besikreipiančius į jį pagalbos. Padėti jis laiko savo pareiga. Tam jisai daug ir dirba.

Pijus XII keliasi 6 val. ryto ir dirba iki vėlyvos nakties. Vieną valandą praleidžia savo darbo kabinete prieš laikydamas mišias privačioj koplyčioj. Po pusryčių nurodo savo padėjėjams kaip jie turi tvarkyti jo laiškus, įvairius pranešimus, kurie jį pasiekia kiekvieną dieną. Po to jis turi audiencijas su įvairių valdžių atstovais, aukštais asmenimis ir maldininkais. Audiencijos paprastai trunka iki 1,30 val. po pietų. Tada popiežius trumpam laikui išeina pietauti. Po pietų eina į koplyčią arba meldžiasi privačiam kambary. Nuo 2,30 iki 4 val. popiežius turi konferencijas su Vatikano pareigūnais arba kalbasi su mišijų ar kitais Bažnyčios darbuotojais iš viso pasaulio. Nuo 4 iki 5 val. popiežius ilsisi, vaikščiodamas po Vatikano sodus.

Prieš tapdamas popiežium, Jo šventenybė mėgo laisvalaikiais smuikuoti, bet dabar smuiko niekad nebevartoja. Jis neskaityo jokios knygos vien tik savo malonumui. Kiek pailsėjęs popiežius vėl turi konferencijas ir priima lankytojus iki 9 val. Po to sėda už stalo ir ruošiasi kalbom bei kitiems uždaviniais iki vėlybos nakties.

Kas Pijų XII pažįsta iš arčiau, sako, kad popiežius niekad nėra toks laimingas, kaip būdamas vaikų tarpe. Kiekvieną pavasarį jis turi specialią konferenciją lauke, paskirai berniukams ir mergaitėms. Jis stebi vaikus šviesiom akim ir su laiminga šypsena veide. Jo draugai atsimeina, kaip popiežius, būdamas Vatikano valstybės sekretoriaus asistentu, visą savo laisvą laiką praleisdavo bemokydamas vaikus katekizmo.

Pijui XII dar esant nuncijum Vokietijoje, plėšikai įsiveržė į butą. Jis ramiai nulipo laiptais žemyn ir šaltai, bet griežtai pareiškė: "Jūs turite pasitraukti. Kol esate šiuose namuose, esate Vatikano nuosavybė!" Įsiveržėliai pamatė, kad turi reikalo su vyru, neturintį jokios baimės, o tik autoritetą. Ir jie pasišalino.

Šiandien popiežius stovi tvirtai prieš gausius priešus, kurie norėtų Kristaus Bažnyčią sumaišyti su žeme. Bet Kristaus Bažnyčia stovi ant uolos, o jos vairininkas Pijus XII savo drąsa ir autoritetu atmuša pasikėsintojų smūgius.

(Darb.)

B. Ramanauskas, OFM

Prez. A. Smetonos mirties sukaktis

1944 m. sausio 9 d. JAV-bėse tragiškai žuvo pirmasis ir paskutinis Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona. Jo žuvimo aplinkybės tiksliai atspasakoją P. J. Žiūrys "Dirvos" Nr. 2 1956 I. 12d. Tarp kitko jis rašo:

Sausio 9 dieną, 1944 m., sekmadienio rytą, skubėjau į Lietuvai Vaduoti Sąjungos Valdybos posėdį pas K. S. Karpių. Bevažiuojant pajutau, kad iš įpročio jau buvau nuvažiavęs arti a. a. A. Smetonos gyvenamos vietos (mat, bent porą kartų į savaitę ten nuvykdavau Lietuvos vadavimo reikalais).

Pasukęs kitu keliu pribuvau pas K. S. Karpių. Radau besirengiančius pradėti LVS posėdį, kuris buvo suauktas galutinai aptarti būsimąjį Amerikos Lietuvių Seimą, Hotel Pennsylvania, New York, N.Y.

Vos susėdus pasigirdo telefonas ir K. S. Karpius paėmęs triubelę išgirdo baisią naujieną.

Į mus atsigrįžęs sušuko: "Gerbiame, man praneša būk Prezidentas A. Smetona ką tik žuvo gaisre."

Šis pareiškimas mus visus pritrėkė. Vieni manė, kad gal kas tyčia taip pareiškė, kiti spėjo, kad gal nieko panašaus nėra atsitikę. Bet K. S. Karpius pranešė, kad žinią pasakė Julius Smetona.

Su kitais sėdom į mašiną ir vykom link Prezidento rezidencijos. Į ten vykstant sutikom ambulansą, kuris, paaiškėjo vėliau, kaip tik vežė velionį į ligoninę.

Pribuvus prie a. a. Prezidento rezidencijos, Ablewhite gatvė, matėsi duogybė žmonių, gaisrininkų mašinos ir namas iš kurio langų ėjo dūmai. Kitoje pusėje gatvės, ant kaimynų gonkų sėdėjo ponas S. Smetonienė, Julius, jo žmona ir vaikučiai. Jų išvaizda rodė didelį susijaudinimą.

Iš jų sužinojau smulkmenas, kurias patikrinau pas ugniagesius ir kaimynus.

Čia pranešu tas smulkmenas, kad negeistinių spėlojimų apie a. a. Prezidento A. Smetonos mirtį nebūtu.

Sekmadienio ryte Julius su žmona ir vaikučiais sėdint prie stalo ir valgant pusryčius, staiga pasipylė dūmai iš visų sienose esančių šildymo angų. Kadangi Smetonai gyveno antram aukšte, o Prezidento ir Ponios miegamieji buvo trečiam aukšte, tai Julius tuoj griebė vaikučius ir išvedė laukan.

Netrukus pribuvo ugniagesiai ir patyrė, kad Prezidentas yra trečiam aukšte, tuoj pastatė kopėčias ir išmušė trečio aukšto langą ėmė ieškoti Prezidento. Bet jo ten nesurado.

Tada kiti ugniagesiai pastatė kopėčias prie virtuvės lango, antrame aukšte. Jie pamatė Prezidentą begulint ant grindų ir galvą užsiklojusį su sunkiu kailiniu paltu, bet be žado. Laukan išnešus ir įdėjus į ambulansą buvo dedamos visos pastangos jį atgaivinti ir skubiai vežti į ligoninę.

Atvežus ligoninėn pasirodė, kad jis buvo pridusintas anglies viendegonio (Carbon Monoxide) nuo kurio beveik neįmanoma atgaivinti, nes jis turi ypatingas, kad atima deguonį iš raudonųjų kraujo indų ir juos pakeičia į neatgaivinamus.

Smetonų šeimą pakviečiau apsigyventi pas mus ir pradėjau apklausinėti tikras šio įvykio priežastis. Šeima, kuri gyveno apatiniam bute man pareiškė, kad netoli pečiaus buvo sukrauta daug senų popierių ir dėžių. Ir būk, kada ryte karštį paleido, tai pečius tiek įšilo, kad uždegė toliau sukrautus popierius. Gaisras tuoj sunaudojo sklepe esantį deguonį ir kada karštos dujos išsiveržė į tarpinius, kur pasiekė šviežio deguonio, ten staiga sprogo ir papylė juodus dūmus per šildymo vamzdžius į visus kambarius. Tą patį patvirtino ir ugniagesių viršininkas kapitonas Granger.

Man nebuvo aišku, kaip pasiliko Prezidentas, kada ponai Smetonienė pavyko išbėgti. Bet pasirodė, kad dūmai veržėsi tik užpakaliniam kambariui, kur miegojo ponas Smetonienė ir kad ji du kartus žadino Prezidentą skubėti, nes dega namas. Prezidento kambarys buvo be dūmų, durys uždarytos, todėl atrodė, kad nėra pavojaus

ir be abejo — Prezidentas per daug ne skubėjo. Bet kada jis atidarė duris ir staiga įsivertė debesys juodų dūmų, tai Prezidentas užsimetęs sunkų paltą skubiai leidosi žemyn. Ir tik įėjus į virtuvę antram aukšte, buvo dujų apsvaigintas ir nunuodintas.

Jo mirtis sukėlė daug visokių spėlojimų. Vieni įtarė komunistus, kiti blogos valios politikierius, tretį neatšargą ir t. t. Iš visų davinių pasirodė, kad

1. naujai JAV įsikūrusi šeima nebuvo pilnai susipažinusi su pavojum, kuris glūdi deginant anglį moderniškuose pečiuose.

2. Pats namas, kuris susideda iš trijų aukštų, turėjo būti sutvarkytas, kad būtų laiptai iš abiejų namo galų. Yra daugybė JAV miestų, kur šis patvarkymas yra išreikalautas.

Viską suglaudus turime prieiti išvados, kad ši nelaimė gali atsitikti kiekvienam žmogui, nes tokių atsitikimų JAV yra tūkstančiai.

MELBOURNO

TUŠČIOS PASTANGOS

ADELAIDĖJE

(linksmai nuteikto tautiečio vertinimas)

Kiekviena valstybė yra patenkinta, kada jos eksportas viršija importą, bet adelaideiškiai, priešingai tam prekybos dėsniui, prieš keletą savaičių ir šventoriuje ir baliukuose ir, kur tik įvyko betkoks susibūrimas, visur reiškė savo nemaskuotą džiaugsmą:

— Na, vyruti, sulauksim bent kartą teatro svečio. Mūsų šiečiai, tai jau važinėjo vienur ir kitur — teatrai, solistai ir instrumentalistai, o dabar, šast, revizitas — prašau ponai!

— Įdomu, įdomu. Tie mūsų teatrai, atrodo, nebloggerai lošia, ale greičiausiai tik mums taip atrodo, nes neturim su kuo sėvimu palyginti. O dabar imsim ir pamatysim.

— Atvažiuos ir parodys mūsų kiamas, kaip reikia iš tikrųjų vaidinti. Nosį nušluostys, supranti...

Ir panašios šnekos užsibaigė tik pakilus scenos uždangai.

* * *

— Na, ką?! — Na, nieko! — Žiūrėjome ir stengėmės gerėtis visokeriopu scenos menu, dėjom pastangas sugauti visus aktoriškus triukus, kur reistracijom rimtą miną. Po antro veiksmo nusispysojom, kur nereikia — nūmo kai išgriuvom į salės vestibulį, kartu su mumis išvirto ir mūsų pirmieji įspūdžiai:

— Na, tai kaip?

— Hm... sunku pasakyti... medžiaga nebloggera, — degdamas cigaretę, atsargiai pareiškė vienas mūsų teatrų šulų, nors apie kokią medžiagą (gal uždangos?) jis kalbėjo, niekam neatėjo į galvą paklausti.

— Žinai, brolyti, man pasitutusiai patinka — tai pirmas tikrai lietuviškas vaidinimas, visai toks, kokius matydavom lietuviškam kluone šaulių, ar pavasarininkų suruoštus. Sakyčiau, tikra patriotizmo manifestacija... — augštu balseliu aiškino vienas, iš išvaizdos sprendžiant, didelio kalibro patriotas.

— O aš pamačiau tik kaip scenoje padėtas stalas, pažūrėjau į sėdinčių prie stalo nugaras, ir jau turiu tikrą nuomonę, — dėstė flegmatiškai sukdamas cigaretę buvęs teatro kritikas.

— Tik palaukit, ponai, tik palaukit, prieš akis dar du veiksmai. Nuomonės dar gali pasikeisti, — perspėjo pro šalį praeinantis vienas šio vakaro šeiminkų.

Suėjom vėl į salę. Žiūrėjom vėl. Vėl šypsojomės ir buvom rimti, o kai po trečio veiksmo išgriuvę užsidegėme cigaretes, su jų dūmais kartu pasiskleidė ir mūsų nuomonės.

— Vyreliai tu mano, matei, kaip pigiai kabaretai įruošiami? — Pora skiaučių popierio, keletas balionų, ir varyk biznį. — Rimtai ar juokais aiškino auskaruota ponas vienam restorano savininkui.

— Subankrutavęs kabakas, — jį

Vilija, mūsų upelių motutė, Dugną tur aukso ir veidą kaip dangų; Vandenis semia lietuvė — sesutė, Širdžia ir veidu skaistesnė už bangą.

Puikios, malonios pakalnės ties Kaunu, Puošia jos tulpėmis Viliją sraunią; Myli lietuvę gražesnis jaunimas, Negu kad rožių ir tulpių audimas.

Vilijai Kauno pakalnės per nieką: Nemuno ieško ir žiedus palieka. Liūdna lietuvei, ašarėlės byra, Nes pamylėjo kito krašto vyrą.

Mylimą Nemuną, smarkiai apkabinęs, Neša pro kalnus, per laukų platybes; Glaudžia su meile prie šaltos krūtinės Ir kartu skęsta į marių gilybes.

Tu save lygiai svetimam pašvėsi, Brangią tėveliui apleidus šaleje, Ir lyg tarp marių užmiršta paskėsi, Bet dar liūdnesnė lietuvė — našlė!

Širdį ir upę sunku suturėti: Vilijai bėgti, mergaitei mylėti... Vilija skęsta į Nemuną mielą, O bokšte liūdi mergužėlės siela.

Adomas Mickevičius (1798-1855)

VASARIO 16 GIMNAZIJA

PO KALĖDŲ ATOSTOGŲ VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

Po Kalėdų atostogų visi mokiniai suvažioavo baigti mokslo metus. Visiems vaikams kelionės gerai pavyko, mokinių nuotaka ir sveikata gera. Rudens apgaulingas oras buvo paveikęs į keliolikos mokinių sveikatą, susirgusių angina, bet dabar rimtesnių susirgimų visai nepasitaiko.

Iš gimnazijos mokytojų išėjo žemesnių klasių vokiečių ir anglų kalbos mokytoja p-lė T. Knofmilleraitė, kurią laikinai iki Velykų pavaduoja vienas jaunas mokytojas praktikantas, baigęs Heidelbergo universitetą, besiruošias referendaro egzaminams.

Emigracija mažai paveikė mokinių sąstatą. Iš emigracijos procedūros buvo laukiama, kad jau po atostogų keli mokiniai į gimnaziją negrįš, bet galutinėje emigracijos bylos eigoje pasirodė, kad emigracijos viltys nepasitvirtina, nes emigruojantiems leidimų davimas dėl įvairių priežasčių arba atidedamas, arba reikalaujama papildomų garantijų, nes beveik visų dabar emigruojančių šeimų tarpe yra silpnos sveikatos narių.

Sausio 15-tosios minėjimas

Gimnazija be ypatingi iškilnių ar programos, bet įspūdingai paminėjo Klaipėdos krašto atgavimo sukaktį.

Gimnazijai ta proga skaitė paskaitą Mažosios Lietuvos ir Klaipėdos krašto kovų dalyvis MLT pirmininkas p. Erdmonas Simonaitis. Jis vaizdžiai nupasakoją Mažosios Lietuvos lietuvių pastangas ir tautinę veiklą prieš I pasaulinį karą ir lietuvių kovą už savo kraštą iki prisijungimo.

Paskutinės pirmenybių rungtynės

Sausio 7 d. Bad Homburge gimnazijos krepšinio vienetas susitiko su vietos "Turgemeinde" rinktine paskutinėms Hesseno apygardos krepšinio pirmenybių rungtynėms. Jas Vasario 16 Gimnazija laimėjo 75:41.

Dabar už Vasario 16 Gimnaziją žaidžia: Arlauskas, Gustas, Gailius, Laniauskas, Lingė, Polkis ir Timpa Valteris.

POETĖ

ALDONA NASVYTYTĖ

Gerai iš periodikos pažįstama poetė Aldona Nasvytytė išleido Čikagoje knygą "Vėjo dainos". Gimusi 1920 metais, poetė pačius gražiausius savo metus praleido tremtyje, pagauta karo, okupacijų, nežinomos ateities, todėl nenuostabu, kad tiek daug gailėsčio ir melancholijos randame jos knygoje. Jos knyga tęsia Gražinę Tulaukaitės, Kotrynos Griekaitės tradiciją — uošnių, kurių moterys nuostabiu lengvumu, skambumu išsako savo asmenišką, intimų pasaulį. Nenoromis atrandi jamė mūsų liaudies dainų aidą — kažką neišsipildžiusio, kažką labai mylimo, perkelta į gamtą ir sutapatinto su ta gamta:

Už melsvo miško
Žara nutvisko —
Žara raudona,
Myli, — nemyli...
Ramunės tyli, —
Dega šilai —

bourno pastangomis? — patraukė ir mane už rankovės vienas prietelius.

— O žinai, nuoširdžiai sakau, kad šiuo Melbourne teatro pasirodymu tikrai reikia džiaugtis. Vienas dalykas, tai kad mūsų publika dabar galės susidaryti tikresnį vaizdą apie Melbourne ir Adelaidės sceninį pajėgumą, o kitas dalykas, svečias kiekvienam yra mielas, o ypač net iš Melbourne.

— Tai reiškia, matėme Melbourne teatrą... — dar grįžtant namo mašinos dūzgime girdėjau pliko pono lėtai tartus žodžius, — Matėme, matėme...

S. Pranaitis

KNYGOS

"Australijos Lietuvis" Leidykloje, 35 Cator St., Hindmarsh, SA, gaunamos šios knygos (kainos su persiuntimo išlaidomis):

Saliamonas Antanaitis — ARCHIMEDAS, DIDYSIS GRAIKŲ MOKSLININKAS. 183 psl. Kietais viršeliais. 20/-

Alė Rūta — NUNESK, UPELI, ŽASŲ VARGUS, aštuonių vaizdėlių rimuotas vaidinimas vaikams, kietais viršeliais, gausiai iliustruota 10/-

Prel. Dr. F. Bartkus — PAZVELKIME Į MARIJĄ. Trumpas švč. Marijos gyvenimas, 260 psl. Kietais viršeliais 29/-

Mokslo - technikos naujienos

Tekstilės naujienos

Tarptautinė Tekstilės Paroda įvyko Brusselyje, Belgijoje, 1955 m. birželio 25 d. — liepos 10 d. Tai buvo antroji ir pati didžiausioji tos rūšies paroda pasaulyje. Pirmoji paroda buvo 1951 m. Lille, Prancūzijoje, o trečioji — numatoma 1959 m. Milane, Italijoje.

Brusselio parodoje buvo daugiau kaip 450 paviljonų, iš jų 60% buvo užimta tekstilinėmis mašinomis bei reikmenimis, o 40% — gaminiiais, medžiagomis. Lankytojų buvo apie 300.000. Paroda užėmė 10 ha plotą. Daugiau buvo išstatyta mašinų vilninių gaminių pramonei, negu medvilnės ir kt. pramonės šakoms.

Iš verpimo mašinų medvilnei buvo išstatyta tokių, kurios verpia tiesiog nuo karštųjų, tuo būdu sujungiant dvi mašinas (karštųjų agregatų ir verpimo mašinų) į vieną, panašiai kaip ir verpimo ratelis. Ryškiai matėsi perėjimas prie "elektriško" verpimo, kur siūlo susukimo procesas vyksta ne dirželių pagalba, bet elektrinio, tiesioginiai prie verpstės prijungto ir greitai reguliuojamo įtaiso. Tuo būdu gaunami lygūs verpalai. Tam pačiam tikslui pritaikomi ir hidrauliniai įtaisai. Tuo pasižymėjo daugiausiai Vak. Europos firmos (Vokietijos, Prancūzijos, Belgijos).

Audimo staklės išstatė 49 firmos. Buvo keletas, kurios audžia be šaudyklių, į metmenų žiotis ataudų siūlus įvedant suspausto oro ar hidraulinių įtaisų pagalba. Šios staklės sudarytos iš vienu trečdaliu mažiau dalių, negu šaudyklinės staklės.

Idomos bešaudyklinės staklės, išrastos čekoslovakos ir užpatentotos prieš porą metų visuose kraštuose, pavadintos vardu "jet" (džetas). Jų greitis 400 ap/min., veikia be triukšmo, sveria 900 kg., užima 2,5 kv. metrų plotą. Darbo plotis — 105 cm. Pritaikyta audimui stiklo pluošto verpalams ir medvilnės metmenims.

Kitos tos pačios firmos medvilnei pritaikytos staklės yra labai mažos, kurių darbo plotis — 44 cm., svoris — 300 kg. Užima tik 1,2 kv. metrų plotą. Greitis nuo 400 iki 800 ap/min. Audimas vyksta suspausto oro pagalba. Tai nepaprastai greičio staklės. Paprastai, sunkiųjų ir vidutinių šaudyklinių staklių greitis būna 85-125 ap/min.

Sovietų tekstilės fabrikai

Amerikos spaudoje pasirodė aprašymų su nuotraukomis apie sovietų tekstilės pramonės sumoderninimą. Atvaizduojama vieno didžiausio Kazachstano, Chimkente, tekstilės fabriko verpykla, kurioje net iki 1953 m. nebuvę įrengta oro drėkinimo prietai-

sų. Įdomiausia, kad Maskvos "Krasnaja Krutlščitsa" šilko fabrike siūlų sukimo mašinos (sovietinės gamybos) įrengtos taip: patalpoje pastatytos lygiagrečiai 4 sukimo mašinos, ant šių mašinų viršaus uždėtos grindys, ant kurių sumontuota vėl 4 tokio pat tipo mašinos, prie kurių taip pat dirba 4 darbininkės. Žodžiu mašinos sustatytos, kaip dviaugštė lova. Iš tikrųjų tokia "moderniška" kombinacija matoma pirmą kartą pasaulyje!

Toliau vaizduojamas naujai statomas fabrikas Sibire, 1949 m. įrengtas įmonė prie Volgos, naujai statoma prie Stalingrado ir t.t. Tačiau nuostabu, kad beveik visur nematoma oro drėkinimo ir kitų priemonių. Bendrai, kaip JAV spaudoje pastebima, tos nuotraukos ir techniški duomenys palieka daug neatsakytų klausimų.

Neauštinės medžiagos

kurios gaminamos ne verpimo ir audimo būdu, bet panaudojant tik karšimą ir sukarštos plokštumos spaudimą, mirkymą, įvairiomis spalvomis spausdinimą ir t.t. Šios rūšies gamyba JAV pradėjo plėstis II-jam karui besibaigiant. Šiuo laiku esama jau apie 30 fabrikų, 1955 m. pagaminta apie 70 milijonų svarų tokių gaminių. Vartojama žaliava — vilna, medvilnė, asbestas, stiklo pluoštas, nylonas ir kiti dirbt. pluoštai. Vartojami atitinkami rišamieji skysčiai. Gaminiai naudojami moteriškiems rūbams (sijonams, apsiaustams), kilimams, šluostymo medžiagoms, filtrams ir kitiems įvairiems techniškiems reikalams.

(N. L.)

Danguje pasirodė trys saulės ir vaivorykštės

Europa vasario 14 d. pajuto dar naują šalčio bangą iš rytų. Šalčiai pasiekė jau net Afriką. Italijoje atkirsti 600-1000 kaimų nuo pasaulio. Šešiasdešimt Amerikos karinių didžiųjų lėktuvų juos aprūpino maistu. Viso Amerikos kariuomenė jau išdalino 700.000 svarų maisto. Ispanijoje vaisiniam medžiam pridaryta nuostolių už 50 mil. dol. Kitur dar daugiau. Graikijoje iš mokyklos grįžtančius vaikus užpuolė vilkai. Tarp Švedijos ir Suomijos užšalo jūra. Pirmą kartą per 30 metų sustoję susisiekimas laivais. Šiaurės Norvegijoje ir Švedijoje termometras nukrito iki 40 laipsnių Fahrenheito žemiau nulius (taip pat 40 pagal Celsijų). Šiaurės Švedijoje žmonės buvo nustebinti, kad danguje pamatė iš karto tris saules ir vaivorykštę. Aiškina, kad tai optinis įspūdis nuo saulės spindulių, lūžtančių sniego kristaluose.

Iš legijono į ryklių nasrus

Pretorijoje, pietų Afrikoje, penki vokiečiai mėgino pabėgti iš prancūzų svetimšalių legijono. Jie išsoko iš laivo, kad priplauktų krantą. Bet krante jie nepasirodė. Manoma, kad juos bus sudraske rykliai. Kitus, kurie buvo pabėgę, Pietų Afrikos valdžia sugaudė, surakino ir vėl grąžino prancūzams. Taip kaip švedai pabaltiečius ar amerikiečiai Vlasovo kareivius Sovietams.

Kaip tikrina laiškus

Pabėgusi iš rytinio Berlyno H. Tietzke pasakojo, kad ji tarnavusi prie laišku cenzūros rytiniame Berlyne. Sykiu su kitom 8 moterim per dieną atidarydavo po 4000-5000 laišku, kurie eidavo iš rytų Berlyno į vakarus. Pakaitydavo laiškus garais, pasikui vėl užlipindavo, ir nelikdavo jokio ženklo.

Saulė virė, saulė virė, mėnesėlis kepė...

Japonijoje didelė mada aparatai, kurie verda saulės šiluma. Jau esą parduota 30.000 tokių aparatų. Vandeniui galima užvirinti net ir žiemą. Kilogramą mėsos toks aparatas išverda per 25 minutes, du kilogramu ryžių per 40 minučių.

* Belgijos milijonierius H. Martin, 88 metų, rastas savo bute sušales, į skudurus susisukęs, bet jis buvo tiek šykštus, kad nepirko savo butui kuro.

Buęs Argentinos diktatorius Peronas:

"Seniem vyram netinka politika, karas ir moterys".

Škausmai

Dr. A. Grigaitis

Škausmai parodo, jog mūsų organizme kur nors yra netvarka. Škausmai yra savo rūšies alarmo signalas žmogaus kūne, kad išpėtų nuo pavojaus ir paskatintų ieškoti pas gydytoją pagalbos. Škausmų priežastimis gali būti organiniai ir psichiniai sutrikimai.

Škausmai pasireiškia galvos ir nugaros nervų sistema. Normaliai žmogaus kūno organams veikiant, neįjaučiame jokių skausmų nei nenormalių reiškinių. Pav. normaliai veikiant širdžiai, jos neįjaučiame. Bet jos sveikatai sušlubavus ar pavargus, tuoj žmogus pajunta turįs širdį, arba paširdyje skauda. Skrandis, gavęs netinkamo maisto, stengiasi jį pašalinti, ir taip pat susilpsta, nes nervai reaguoja kad ateitų iš šalies pagalba. Pirštą išpipiovus irgi atsiranda skausmas. Žmogus tada kreipia dėmesį, norėdamas pašalinti skausmą. Aptvarkytas pirštus nustoja skaudėjęs. Jei piršto neskaudėtų, žmogus mažai kreiptų dėmesio į sužeidimą, kur gali kraujas užsikrėsti ir žmogus mirty.

Škausmai dažniausiai jaučiami paliestoje sužeidimo ar ligos vietoje, bet gali atsilipti ir tolimesnėse kūno dalyse. Pav. vaikai plaučių uždegimo metu skundžiasi ne krūtine bet viduriais. Sutrikimai klube ir kelyse dažnai atsiliepia strėnose, nugaroje. Beveik kiekvienas uždegimas gali atsilipti strėnose.

Lokalizuoti skausmai yra svarus padarymas nustatyti ligos vietai ir diagnozei.

Žinoma, tikrai diagnozei reikalingas tyrimas ne tik skaudamos vietos, bet ir viso organizmo. Mat, dėl skausmų prigimties reikia būti atsargiems. Pav. širdies srity pasireiškia skausmai dar nerodo pačios širdies sutrikimų. Čia gali būti skausmai visai nepavojingi žmogaus organizmui: pav. krūtinės raumenų, plaučių plėvės, neuralgijos ir t.t. Žmogus kvėpuodamas ir jausdamas dyglį krūtinės ląstoje, kartais pamano, joks paskutinioji valanda artėja, o ištikrųjų tai paprasto nušalimo išdava.

Škausmų stiprumas gali būti labai įvairus. Tai priklauso nuo liginio jautrumo, baimės, susijaudinimo, o svarbiausia nuo organo sužalojimo ar sergančio didumo ir nervų sistemos palytėjimo.

Daug žmogaus kūno organų yra mažai jautrūs skausmams. Pvz. sužeisti smegenys, kepenys, skrandis ir kiti organai turi sumažintą jautrumą. Jautriausios organų dalys yra plėvelės kartu su kraujo indais. Labiausiai jautri yra mūsų oda — apsauga kūno nuo išorinių įtekmių.

Škausmai gali būti trumpi, nuolatiniai, su protarpiais, buki, aštrūs, veriantieji, deginantieji, pastovūs, klajojantieji. Pav. reumatiniai skausmai "klajoja" po visą kūną.

Priežasčių, kurios iššaukia mūsų organizme skausmus, yra daug. Išoriniams veiksniams reikia priskirti karštį, šaltį, spaudimą, dūžį, sužeidimą ir t.t. Išvidines priežastis sudaro infekcijos, kurias organizme iššaukia uždegimas ir sukelia susirgusiam organizme skausmus.

Įvykus, pav., odos sužeidimui tos vietos nervai tuoj informuoja smegenis.

AR ŽINAI, KAD ...

* Amerikos lietuviai Altos rengiamose rinkliavose sudėjo Lietuvos laisvinimo reikalams iki 1955 metų galo daugiau kaip 490.000 dol. Tose rinkliavose minėtus pinigų sudėjo tik 10% visų Amerikos lietuvių.

* Per 1954 vienerius metus vajuose surinkta 34.391.09 dol. Iš tų sumų AL-Ta sumokėjo Vliko reikalams 9.296.51 dol.

* Konferencijos ir pasitarimai su valdžios pareigūnais atsiėjo 1954 metais 2.718.44 dol.

* Vienas Altos suvažiavimas tik New Yorke atsiėjo 2.226.96 dol.

* Akcija ryšium su Kerstano komisijos tyrinėjimais atsiėjo apie 43.700 dol.

Tas žinias skelbia labai tvarkingai išleista Altos 1955 suvažiavimo apy-skaita.

nis apie įvykį. Ima veikti sąmonė — valia. Bet sakysim, akies vokas savaimė, be mūsų sąmonės, užsidaro artėjant prie akies kokiam nors daiktui kurs galėtų ją pažeisti. Tai yra refleksas, — staigus, nesąmoningas veiksmas be proto įsakymo. Tai vyksta automatiškai.

Atskirų organų skausmai, galvos sopėjimas.

Galvos sopėjimas yra dažnas pas. žmogų reiškinys, kurs turi daug priežasčių. Čia nurodysiu svarbesnes: susinervavimas, infekcija, aukštas kraujo spaudimas, alkoholis, apsinuodijimas, dujos, ausų, akių, nosies ligos, sugedę dantys, sifilis, smegenų navikai, džiova ir t.t.

Krūtinė. Krūtinėje, ypač širdies srity, skausmus gali duoti raumenų susirgimai, neuralgijos nušalimas, alkoholizmas, arba rimti susirgimai — karonarinė trobozė, širdies maišelio susirgimas, plaučių, plaučių plėvės susirgimai ir t.t.

Skrandis. Čia vienas iš svarbiausių susirgimų — skrandžio žaizda, prie kurios gali būti silpni ir stiprūs skausmai. Skausmas degina po krūtine arba į šonus nuo duobukės dažniausiai 1-2 val. po valgio, kartais atsiliepia nugaroj, jei žaizda yra ant užpakalinės skrandžio sienelės. Skrandžio srity skausmų priežastim gali būti maisto nevirškinimas, skrandžio spazmas, įdegimas ir taip toliau.

Kepenys, tulžis. Šiems organams sunegalavus, ypač senyvam žmogui persivalgius, atsiranda skausmai dešinėje pusėje po krūtine, dažnai atsiliepia į mentę, pečių, darosi šlykštu, norisi vemti. Jei būna akmenys, tai pradžia staigi, skausmai dažniausiai smarkūs, be paliovos, o kepenų, tulžies vietoj būna raumens sukietėjė.

Inkstai. Inkstų akmenų skausmai prasideda staigiai inkstų srity ir eina žemyn kinkšnių link; skausmai dažniausiai pastovūs. Prie kitų inkstų ligų skausmai inkstų srity priešaky pilvo ir nugaroj atitinkamoj inkstams srity.

Appendicitas. Appendicitas duoda tai stiprius, tai silpnesnius skausmus dešinėje apatinėje vidurių pusėje arčiau prie bambos. Raumenys appendicito srity įtempti, spaudžiant skauda, skausmai trunka be sustojimo. Kai kurios žarnų ar moteriškos ligos gali duoti panašius appendicitui skausmus.

Skausmų gydymas

Pirmiausia turi būti gydoma pati liga, kuri susirgindina kūno dalį ir dėl to atsiranda skausmai. Labai dažnai ligą galima nugalėti ne tuojau, bet per tam tikrą laiką, o kad liginis gautų ramybę, skausmai ramunami vaistais arba kitais būdais. Tai yra vadinama simptomatinė terapija. Kartais be specifinio gydymo, o tik raminant liginio negalavimus, susirgęs organas be gydytojo pagalbos pasveiksta. Prie raminančių skausmų priemonių priiskaitoma: — ramybė, karštis, šaltis, vanduo, saulė ir t.t. Iš vaistų raminančių skausmus vartojama aspirinas, acetophenetidinas, codeinas, morfijus ir kt. (Darb.)

* Dr. K. Brinkis sausio 28 d. Madride didžiojoje Santiago kolegijoje, kuri turi specialų seminarą dabarties problemom tirti, skaitė paskaitą "Europos federacija ir lietuviai". Salė buvo pilna žmonių, dalyvavo 14 tautybių studentai ir daugel svečių. Po paskaitos buvo gyvos diskusijos. Svečiai ir studentai gyvai domėjosi Lietuva ir jos pažiūromis į Europos federaciją.

D E M E S I O !
Neužmirškite švenčių progą įsi-gyti

Lietuviško krupniko (HONEY LIQUEUR) arba

DEGTINĖS

Slyvinė, Zubrovka, Pomeranz
Adelaideje priimami užsakymai pristatymui į namus įvairių pobūvių progai ir daroma didelė nuolaida. Skambinti LU6335 nuo 5-7 val. pirm. — penkt., klausti Stan Liak-sas.

Reikalaukite visuose hoteliuose tiktai **Ernstan Bottling Co. Ltd.** su Amerikos ereliu ant etiketės.
Ernstan Bottling Co. Ltd.
2 Murray St., W. Mitcham, S. A.

MŪSŲ UOSLĖ

Kai Atlanto pakrantėje Bretanijoje gaminamas iš sudegintos jūros žolės pelenų jodas, pučiant vakarų vėjui, 1200 kilometrų (745,6 mylių) atstume galima užuosti jodo kvapą.

Supuvusiais kiaušiniiais dvokiančios sieros vandenilio dujos, kurių vienas milijogramas išskirstytas dešimties tūkstančių kubinių metrų erdvėje (dešimtyje patalpų, kurių kiekviena būtų dešimties metrų ilgio, pločio ir aukščio) dar būtų galima užuosti. Dar stipresnis yra muskuso kvapas, bet blogiausias yra merkaptano, "pragaro smarvės" kvapas.

Skunkės, apdovanotos biauriausiu kvapu, nieko nebijo, net autovežimui. Jų smarvė, cheminiai pagaminta, vadinasi etilio ar butilio merkaptanas ir yra laikoma inde.

Merkaptanas yra naudojamas kaip pavojaus signalas Kanados kasyklose, kur sirenos būtų triukšmo nuslopintos. Pora šio skysčio lašų, įlašintų į suspausto oro laidus, greitai išplatina pragarišką smarvę visose kasyklų šachtose. Kasyklų darbininkai, užuodę ją, greitai skuba į saugią vietą.

* Opozicija su katastrofom... Adlai Stevenson liko sveikas, kai jis su automobilium nusirito per 20 pėdų. Liūdniau baigėsi panaši katastrofa Anglijos buvusiam opozicijos vadui Atlee — jam įlaužė du šonkaulius.

* Irodyk, kad esi vertas būti laisvas. Aukok lietuviškiems namams neverčiamas.

MR. ILGAAUSIO VEIKLA BROOKLYNE

Mr. Ilgaausio, striuksėdamas nuo šalies Brooklyno skersgatviais, netikėtai susitiko skubantį iš "Darbininko" į tautiečio laidotuves poną Tokį. Prašome susipažinti su naujuoju Mr. Ilgaausio bičiuliu.

"Ponas Toks, įpratus visur skubėti ir nepavėluoti daugiau kaip pusantros valandos, nukūrė į laidotuvių biurą, kai žmognės buvo jau atsimeldę ir tytulėliai šnekučiavo. Pribėgęs stačiai prie našlės dūšaudamas kalbėjo:

— Tai nelaimė, ponie, tai nelaimė! Bet raminkitės, nesigraudinkite per daug, savęs pasigailėkite, tokia dar esate jauna! Aš reiškiau jums giliausią savo simpatiją.

Apsiašarėjusi našlė, tenugirdusi tą paskutinį žodį, žvaliai žvilgtėrėjo, bet jautėsi nesmagiai atsakydama:

— Labai malonu iš jūsų pusės, labai molnu. Bet... kaip čia pasakius... mane dar riša gedulas.

— Žinau gerbiamoji, — guodė ją ponas Toks, — yra ko gedėti, tokio gero vyro netekus. Dėl to aš ir reiškiau savo širdingą simpatiją, kaip amerikoniai sako "ekspres mai dypest simpati". Aš labai jus...

— Bet tamsta, — nutraukė Tokio žodžius ir apsidairė aplinkui, — pakalbėsim apie tai po šermenų ir kitoje vietoje. Čia nepatogu, tamsta supranti?

— Kas nepatogu? — išpūtė akis ponas Toks. — Ar aš būsiu kokį gremzdžišką žodį pasakęs?

— Ne, ne, — gynėsi ponie, — man labai malonus tamstos pareiškimas. Žinoma, kol mano vyras buvo gyvas, tamsta nebūtum galėjęs man simpatijos reikšti. Dabar, suprantama, esu laisva.

— Ar velionis jus laikė nelaisvėje? — nustebo ponas Toks. — Tai jis ne-

buvo jau toks geras.

— Ne, ne, — užginčijo ponie, — jis buvo labai geras ir man gaila jo netekus, bet tamsta, rodos, sakei, kad aš simpatinga. Taigi, nebūčiau priešinga, jei tamsta panorėtum...

— Atsiprašau, — susiraukė ponas Toks. — Malonu ar nemalonu, o aš turiu pareikšti, kad neatėjau čia pirštis, o tik gilios simpatijos išreikšti, kaip lietuviai sako, užuojautos tokiai jaunai našlei.

— Aaa, atsikvošėjo ponie, — o aš pagalvojau...

— Žinoma nuliūdime visko žmogus prigalvoji. Bet aš nepykstu, — užtikrino ponas Toks. — Jei tamsta ir toliau taip galvosi, esu tikras, kad liūdėti ilgai neteks. O dabar aš einu, atlikęs gavėnių gerą darbą.

Eidamas gatve ponas Toks murmėjo po nosim:

— Ir tu suprask, kad nori tas moteris. Joms reiškia simpatiją susigraudinusios širdies, o jos tau ant kaklo kabina.

GERAS POLITIKAS

Churchillis, paklaustas kokių ypatingų gabumų reikia turėti geram politikui, nevalgydamas atsakė:

— Išpranašauti kas atsitiks po mėnesio, po metų, ar kitą dieną ir po to išaiškinti, kodėl taip neatsitiko.

JEI MIRTŲ

— Brangusis, ką darytum, jei aš mirčiau? — klausia žmona vyro.

— Hm... toks klausimas man dar niekad nekilo. Bet, manau, rūpinčiausi kuo greičiausiai palaidoti. Paskui? Paskui... imčiau vėl dairytis...

ATOMINĖS BOMBOS IR VANDUO

Rašo Prof. Dr. K. Valteris

Prieš keletą metų rašiau apie baisias sprogusias atombombės pasekmes, k. a. mechaninius-fizinius sprogimo padarinius: oro smūgį ir jo griaujamą jėgą, neišvaizduojamą karštį, radioaktyvių spindulių žudančią galią. Be abejonės tai yra šiurpis ir susimąstyti verčią dalykai. Bet medikų akimis žiūrint, tai dar pakenčiama... Jei dabar kiltų atominis karas, gal pavojingiausias dalykas būtų... vanduo! Taip, mūsų gyvybė labiausiai priklausytų nuo vandens, kurio mes nevertiname.

Didmiesčiai, aišku, pirmoj elėj nukentėtų nuo atombombių. Tūkstančiai ir šimtai tūkstančių pabėgėlių užplūstų vienkiemius ir kaimus bei miestelius. Gyvenamieji namai, pilys, mokyklos, šalės, kluonai, bažnyčios sutalpinytų visus miesčionius. Patogumų, žinoma, ten gal nebūtų daugiau kaip mes turėjome DP stovyklose Vokietijoje.

Maisto klausimas būtų opesnis negu pastogės, ypač kai dideli jo kiekiai būtų sunaikinti atombombės sprogimo pasėkoj ar apnuodyti radioaktyvių medžiagų. Šie sunkumai irgi gali būti nugalimi jei iš anksto bus pasirūpinta konservuotu maistu, laikomu pav. rūsy ar kitoj gerai dengtoj patalpoj.

Vanduo atominame kare gali vaidinti svarbiausią vaidmenį, ypač jei juo nebus rūpinamasi kruopščiai ir iš anksto. Galingai atominei ar vandenilinei bombai sprogus, visi atviri vandens būtų apnuodyti radioaktyviais krituliais. Ir šiuo atveju labiausiai nukentėtų miestų ir miestelių gyventojai gerią vandentiekio vandenį, gaunamą iš ežerų, upių ir vandens sūtelkimų kalnuose. Tada būtų nepaprastai žiaurus klausimas: mirti troškuliui ar gerti užnuodytą vandenį ir po to mirti baisesioje kančiose? Lig šiol, deja, dar nemokam iš vandens iškošti radioaktyvių medžiagų.

Sveikatai saugus vanduo galėtų būti tik iš šaltinių ir gerai dengtų šulinų. Senamadiški vandentiekiai — šuliniai ir šaltiniai moderniškaime kare galės išgelbėti tūkstančius ir milijonus gyvybių!

Bet ir čia nereikėtų užmiršti vieno svarbaus dalyko: kol pasieksi šulinį ar šaltinį, ir ypač, kol pastovėsi jo eilutėj — tas vanduo tau gal jau nebus reikalingas, nes jau būsi "aplytas"

mirtinga radioaktyvių medžiagų doze... Taigi išskyla specialių apsaugos drabužių reikalas...

Turint galvoj čia paminėtus pavojus, reikėtų pagalvoti ar neverta apsirūpinti gerai dengtais vandens baseiniais ir laikyti juos pripildytus vandens, kurio pakaktų nors porai savaitių visiems namo gyventojams? Bet žmogus yra optimistas: jis dažnai žino pavojus sveikatai ar gyvybei ir galėtų jų išvengti (čia turiu galvoj rūkorus, girtuoklius ar kitus nusikaltėlius!), bet netiki, kad su juo gali kas blogo atsitikti. Dabar mes žinom atombombės padarinius ir šiekus tokius apsaugojimo būdus, bet keli iš mūsų bus pasiruošę sutikti, o tuo pačiu ir išvengti šios nelaimės?! (E. Liet.)

Nevalgydamas pusryčių, nenustosi svorio

Illinois universiteto dietikos prof. H. Barto sako, kad tai esanti klaidinga idėja, esą nevalgant pusryčių, galima nustoti svorio. Dėl to daug moterų ir merginų būna tingios ir lėtos. Nevalgydamas pusryčių, jūs tikrai apgadinėsite savo kūną, neduodami jam būtino maisto. Juk nuo paskutinio valgio (vakarienės) prasliuko daug laiko ir jūsų kūnas reikalingas gerų pusryčių, kad galėtų tinkamai veikti iki vidurdienio.

Jei jūs valgote mažesnius pusryčius, ar visai juos praleidžiate, jūs greičiausiai, užkopsite prieš pietus, ar daugiau valgysite pietų metu. Todėl geriau reguliariai valgyti saikingus pusryčius.

Kiekvienuose pusryčiuose vartokite proteinų (baltymų). Jie suteikia energijos ir jūs nejausite alkio.

Geras dietas reiškia mažiau sunaudot kolorijų, valgant paprastus pietus ir praleidžiant užkandžiavimus po truputį tarp valgių.

Visada valgykite pusryčius: citro vaisių sunkos pusė puoduko, vienas kiaušinis, mažai sviestu užteptos duonos riekė ir nesaldyta kava viso teturi 200 kalorijų, lyginant su deserto mažiausiai 350 kalorijų, kurį jūs valgote pietų metu, galvodamas, kad galite tai valgyti, nes praleidote pusryčius.

J. Str.

GIRIA, KURIOJE BUVO PATS AUGŠCIAUSIAS MEDIS LIETUVOJE

Nepaprastai įdomi vieta — Punios šilas. Tai didelis apskritas 2690 ha plotas, iš visų šonų Nemuno apjuostas. Tik iš pietų pusės, nuo Panemunėlių į jį galima patekti sasu keliu per pusantro kilometro platumo sąsmauką.

Augštų kalvų grandinė įsibrauna į apskritimą iš pietų ir švelniai nusileidžia žemyn, lyg išsiskleidžia. Šile auga labai gražus miškas: senos pušys ir eglės, stori ažuolai ir liepos. Tarp kitko, čia auga augščiausias Lietuvos medis — 40 metrų augtumo eglė. Šile nesunku sutikti stirną, kartais elnią ar šerną. Gausybė riešutų, uogų ir grybų.

Galima spėti, kad Nemuno vingio apsuptytame šile buvo senovėje "žvėrynas" — didikų medžioklės vieta. Visame "pusiasalyje" nėra didesnių kaimų. Tėra eigiųjų sodybos ir vienas kitas vienkiemis.

Punios šilas — vienas iš nedaugelio užsilikęs nuo senų laikų, mažai kultūros paliestas Lietuvos kampelis. Per pirmąjį pasaulinį karą, kada vokiečiai iškirto daug Lietuvos miškų, Punios šilas liko, lyg per stebuklą, beveik nepalietas. Daug kartų buvo keliamas reikalas padaryti Punios šilą Tautos parku: nekirsti medžių, uždrausti medžioklę, saugoti gyvūniją ir augmeniją. Miškų departamentas palapsniui iškėlė iš šilo ūkininkus ir nevykdė išsistinių kirtimų.

Z. Glogeris, plaukęs Nemunu 1872 metais, buvo sustojęs pamakvoti Stažiškuose, viename Punios šilo vienkiemyje tie Nemuniūnais. Jis buvo nepaprastai sužavėtas dar nematytu lietuviškos trobos sudėtingu įrengimu. Jis domėjosi patriarchališkais papročiais ir į savo aprašymą įdėjo daug čia pagamintų piešinių.

Punios šilą saugo pati gamta, būtent — Nemuno vingis. Apylinkėse

maža miškų beliko. Prisimenu tokią būdingą smulkmeną: 1927 metų žiemą Nemunos ties Punios šilu ilgai nenorėjo užšalti. Nemuniūnų bažnytkaimio gyventojai negalėjo sulaukti kelio į mišką, anapus Nemuno, ir dirbtinai sudarė ledo "tiltą". Jie atskėlė susidariusias ties krantais ledo juostas ir užtvėrė jomis laisvę upės viduryje. Lytis sušalo ir per jas buvo galima vežtis malkas.

Visas Punios šilas labai įspūdingas. Pats dailiausias — Nemuno krantas su senų ažuolų alėja, iš kurios matyti priešais, per Nemuną Punios pilies kalnas. Keliaudamas Nemunu, mėgdavau eiti pėsčias ta puikia panemunės alėja. Baidarių kelionėse ažuolų alėja buvo tradicinė sustojimo ir nakvynės vieta.

1930 metais man teko lydėti į Punios šilą žinomą rusų rašytoją — emigrantą Sergijų Minclovą (1870-1933), autorių kelių romanų iš Lietuvos senovės. Jis tada rinko įspūdžius savo romanui "Daina apie Sakalą", kuris buvo premijuotas Vytauto Didžiojo metais valstybine literatūros premija. Savo knygoje "Lietuvos bruožai" Mincovas rašė apie Punios šilą:

"Mus apsiatė neįžengiamoji giria, per tūkstantį metų senumo. Kas, besimaudydamas saulėtą dieną, mėgino atmerkti akis, tas žino tas baltas žalsvas sutemas, kai kur saulės spindulių perskostas, ir tą vėsumą, kurią mes čia pajutome. Aplinkui kilo milžinai ažuolai, kurių trys žmonės neapreptų. Stovėdami po jais, atrodėm menkučiai nykštukai.

Begaline alėja išilgai paties kranto ėjo kelias. Pasakiškas reginys, kuriam lygas nėra visoje Europoje, sklaidė atitinkamą nuotaiką. Jeigu dabar iš miško gilumos pasirodytų jojas baltu žirgu Vytautas Didysis su savo ka-

riais, nelabai būčiau nustebes..."

O kitame Nemuno krante, V. Krėvės-Mickevičiaus žodžiais:

"Ant augsto kalno, tarp žalių girių, pas Nemunėlį, kaip milžinas galingas rankas, į dangų kelia tvirtus kuorus sena Punios pilis. Dievų laiminta, milžinų statyta Punios pilis..."

Pilies, teisybė, dabar nematyti, tik ties giliu Punelės skardžiumi yra augštas pilies kalnas su smaila viršūne ir mediniu kryžium. Toliau matyti balta bažnyčia su raudonu stogu.

1948 metų gegužės mėn. Birštono valsčiaus žmonės jau prieš kelias dienas pajuto, kad greitai laiku turi įvykti trėmimas, ir išsislapstė po miškus. Visur buvo mobilizuotos mašinos, po miškelius nardė stiprūs rusų kareivių daliniai. Didesni miškai buvo valomi, o Punios šile buvo girdėti keli stiprūs susišaudymai. Pabudę gegužės 22 d. anksti rytą miegoję miškelyje pajuto, kad kaime kažkas negero. Girdėti buvo šunų lojimas, mašinų ūžimas ir nemalonūs šauksmai. Suprato, kad tai šūkai rusa. Atsargiai iššliaužė į pagirį ir apžvalgę, pamatė rusų kareivius apsupusius ir varinėjantius žmones. Plentu į Balbieriškio kalną sunkiai lipo ilga sunkvežimio vora. Ant Deksnės kilo juodi dūmai. Medinių, Pabalių kaimų, Premežio giraitės ir kitom kryptim buvo girdėti retkarčiais stiprūs šaudymai.

Pagaliau pavyko sužinoti truputį apie šaudymus. Medinių kaime 15 metų jaunuolis Petraška bandė pabėgti, bet rusai peršovė jam abi kojas. Pribėgęs rusas paklausė: Ko bėgai. Narus berniukas atsakė: "Bėgau, kad mane nušautumėte ir likčiau čia, Lietuvoje."

Dr. S. Kolupaila (Nepr. Liet.)

* * *

Ir antras lietuvis pralaužė uždangą

"Dirva" praneša, kad buvusiam Lietuvos kariuomenės gusarų pulko vyr. leitenantui V. Langei pasisekė pasiekti Vakarų Vokietiją.

Jis yra antrasis, kuris prieš dešimt metų Švedijos socialdemokratinės vyriausybės buvo išduotas rusams, vėl pasiekęs laisvąjį pasaulį.

Turimomis žiniomis V. Langės žmona su dukrele gyvena Chicagoje.

PADEKOS

Brangūs Tautiečiai,

Prieš pat Kalėdų šventes gavome per Vokietijos Kr. Valdybą Jūsų auką — DM 61,94 — mūsų apylinkės ligonių ir senelių šalpai. Pinigus išdaliname laiku, bet su padėka pavėlavau aš, — ligos dėliai. Dovanokite man.

Jūsų aukos dėka galėjome sušelpiti 3 ligonius ir du senelius, kurie buvo labiausiai reikalingi paramos. Pakvitavimus pasiuntėme Krašto Valdybai. Visi sušelpėji Jums širdingai už šią auką dėkoja ir džiaugiasi, jog tautiečiai, būdami net antroje šios žemės rutulio pusėje, prisimena čia Vokietijoje gyvenančius ir sunkias dienas leidžiančius ligonius bei senelius. Dėkoja už šventiškos nuotaikos sudarymą, dėkoja už lietuvišką širdingumą, už viltes suteikimą.

Iš savo pusės linkime Jums visiems geros sveikatos ir daug sėkmės Jūsų darbuose.

Rendsburgo lietuvių vardu

L. Stelmokas

GERBIAMIEJI TAUTIEČIAI

Širdingai dėkoju už auką, kurią gavau pinigais, 45 markes. Tai yra didelė auka, ir mums labai didelė pagelba. Brangūs tautiečiai, jūs negalite įsivaizduoti, koks man džiaugsmas, kad aš gaunu iš kur nors kokią pagelbą. Aš esu tbc ligonis jau 4 metai ir negaliu nieko užsidirbti. Aš turiu pragyventi iš invalido pašelpos, bet aš esu ne vienas, aš turiu žmoną ir 17 metų sūnų, kuris mokosi staliaus amato. Tad dar kartą visiems mano geradariams širdingai ačiū. Tegul atlygina Jums Dievas. Su geriausiais linkėjimais ir pagarba

E. Pijus Schnelldorf, V. Vokietija

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

Adelaide

MELBOURNO LIETUVIŲ TEATRO GASTROLĖS ADELAIDĖJE

Kovo 2 dieną Melbourno Lietuvių Teatro lankėsi Adelaidėje ir vaidino Petro Vaičiūno 4 veiksnių komediją "Tuščios Pastangos". Šį veikalą režisavo G. Gasiūnienė, dekoracijas paruošė A. Vingis. Vaidino: V. Baltutyte, A. Bulkaityte, D. Dimindavičiūtė, V. Himelrichaitė, I. Kaladytė, A. Rubaževičiūtė, I. Verbylaitė, P. Baltutis, V. Baltutis, V. Bosikis, A. Dimindavičius, V. Lazauskas, P. Malkauskas, H. Paškevičius ir P. Platakis.

Spektakliui pasibaigus ir publikai audringai plojant Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupės atstovus L. Gerulaitis pasveikino svečius Grupės vardu ir įteikė gėlių puokštę. Po jo svečius pasveikino Adelaidės Apyl. Valdybos pirm. L. Martinus Adelaidės lietuvių visuomenės vardu ir taip pat įteikė dovaną. Gausios gėlių puokštės sekė po sveikinimų. Adelaidės lietuvių tuose išreiškė savo dėkingumą ir pasitenkinimą svečių duotu spektakliu. Adelaidės lietuvių visuomenės pažiūras išreiškė abu sveikintojai pabrėžę, kad tai pirmas, bet turėtų būti ne paskutinis, Melbourno Lietuvių Teatro spektaklis Adelaidėje.

Toks kultūrinis bendradarbiavimas yra nepaprastai svarbus palaikyti glaudiems tarpusavio santykiams. Lietuvių Australijoje palyginamai yra mažas būrys ir jie sudaro tartum vieną šeimą.

Tikimės, kad Melbourno lietuviškojo teatro mylėtojai ir vėl kada nors atsilankys į Adelaidę, o mes neliksime abejingi jų pastangoms ir sutiksime juos su nuširdžia šypsena ir draugiškais sveikinimais. J. A.

ADELAIDĖS APYLINKĖS NARIŲ VISUOTINIS SUSIRINKIMAS

Kovo 11 dieną įvyko Adelaidės apylinkės narių visuotinis susirinkimas. Tiesa, žodis "visuotinis" gal čia ir netiktų, nes iš apie 1.200 suaugusių lietuvių Adelaidėje susirinkime dalyvavo vos 35...

Susirinkimui pirmininkauti buvo pakviestas J. Kalvaitis, gi sekretoriavo S. Čibiras.

Pranešimą apie Valdybos veiklą padarė pirm. L. Martinus, apie kasos stovį pranešė izd. Dičiūnas, apie Moterų sekcijos veiklą — pirm. p. Kalvaitienė, Revizijos komisijos pranešimą — pirm. kun. dr. P. Jatulis, apie Baltų Tarybos reikalus painformavo J. Lapšys ir Garbės Teismo pranešimą padarė pirm. V. Stasiškis.

Susirinkimas užgyrė Valdybos veiklą, priėmė apyskaitas ir padėjo už atliktą darbą.

Į naują valdybą, po ilgų atsikalbinėjimų — kaip paprastai — išrinkta: St. Čibiras, J. Stepanas, Jankauskas, Reivytiis ir A. Jucius. Kandidatais — Jonas Lapšys ir Ant. Morkūnas.

Be to, buvo perrinkti ir kiti Valdybos organai.

Buvęs

PADEKA

Adelaidės Lietuvių Studentų Sąjungos Valdyba nuširdžiai dėkoja p-nams Reisonams už suruoštas studentams vaišes š.m. kovo 10 dieną ir leidimą savo patalpose padaryti studentų susirinkimui, kurio metu naujieji ir būsimieji studentai turėjo progos arčiau susipažinti su jau studijuojančiais kolegomis.

Valdyba

Sydney

SYDNEJISKIAI RADIOFONE

Kovo 1 d. Sydnėjaus ABC studijoje, JAV Inf. Biuro rūpesčiu, padaryti įkaltėjimai į magnetofonines juosteles apie Sydnėjaus lietuvių veiklą, kurios vėliau bus persiųstos į JAV ir pavartotos "Voice of America" radio programoje. Įkaltėjimas padarė: ALB Krašto V-bos vardu — Krašto V-bos pirm. p. Vyt. Skrinška, Sydnėjaus Lietuvių R. K. Parapijos vardu — Kapelionas kun. P. Butkus, Sydn. Liet. Kat. Kult. D-jos — d-jos pirm. dr. A. Mauragis, Sydnėjaus ALB Apyl. — apyl. pirm. Vl. Miniotas, "Sviesos" Sambūrio, Sydnėjaus sk. — p. St. Skorulis, Sydnėjaus Skautų Vietininkijos — s. v. B. Žalys Australijos Liet. Fizinio Aukl. ir Sporto V-bos vardu — v-bos vicepirm. Ant. Lau-

kaitis.

Įkaltėjimuose daugiau ar mažiau nušviesta šių organizuotų grupių veikla vakarų demokratinės laisvės šviesoje. Iš lietuvių pusės prie įkaltėjimų tvarkymo dirbo Krašto V-bos vicepirm. p. V. Doniela.

BANKSTOWNO APYL. METINIS SUSIRINKIMAS

Kovo 4 d. Bankstowne įvyko ALB Bankstowno Apylinkės metinis susirinkimas, kuriame perrinkta Apylinkės Valdyba. Į naująją valdybą įeina šie asmenys: A. Lelešius, Br. Stašionis, A. Sidaravičius, p. Gedminas ir p. Sankauskas. Pareigomis dar nepasiskirstyta.

Laikinąją Tarybą Lietuvių namams Bankstowne įsigyti sudaro: pirm. J. Ramanauskas, vicepirm. dr. A. Mauragis, sekr. P. Zaremba ir izd. A. Švedas.

Šiuo metu Tarybos izde grynų pinigų yra £469, ir pasižadėjimų už £3000. Išmokėtas sklypas už £824 (šiuo metu jo vertė siektų virš £1000). Daromos pastangos, kad Sydnėjaus lietuvių bendrieji namai būtų statomi Bankstowne, kadangi čia, kompaktine mase gyvena didžiausias procentas Sydnėjaus lietuvių, veikia gausi savaitgalio mokykla ir t.t.

Susirinkimas savo dalyvių skaičiumi nebuvo gausus. Dalyvavo vos 45 tautiečiai.

MOKYKLOS PRADEDA MOKSLO METUS

Bankstowno apylinkės savaitgalio mokyklos mokslo metų atidarymo iškilmės įvyko kovo 3 d. mokyklos patalpose — Cooperative Hall, Yagoonoje. Iškilmės pradėtos Sydnėjaus Liet. Kapeliono kun. P. Butkaus malda, Marijos giesme ir trumpu pamokslu. Po jo kalbėjo Mokyklos Tėvų Komiteto pirm. p. Eug. Dryza ir Mokyklos Vedėjas p. Br. Genys — dėl mokyklinės drausmės ir tvarkos. Vaikų šią dieną dalyvavo 36, bet lankančių mokyklą skaičius, atrodo, bus gerokai virš 40.

Be mokyklos vedėjo p. Br. Genio čia dar dirba šie mokytojai: p. Mauragienė (I-ma grupė), p. Zacharavičienė, p. Kazokienė, p. Keraitis ir p. Br. Stašionis. Tikyba dėsto kun. P. Butkus.

Savaitgalio mokyklos atidarymas Camperdowne, St. Joseph parapijos salėje įvyko kovo 4 d. Mokykla vadovauja p. V. Bakaitis. Dalis tėvų pageidauja sudaryti prie mokyklos skautų skiltį, kad vaikai turėtų kuo daugiau progų bendrauti su savaisiais.

JAUNIŲ TEATRAS SCENOJE

Š.m. vasario 25 d. Macebean Hall, Darlinghurst, Lietuvių Jaunių Teatras Sydnėje, pasirodė su 4 veiksnių pasaka "Eglė — žalčių karalienė" Veikalą pagal Sal. Nerį insceniavo, režisavo ir choreografavo p. V. R. Saudargienė. Režiserės padėjėjas — R. Jaselskis. Dekoratorius — dail. A. Šimkūnas. Muzikinis vadovas — K. Ankudavičius. Akordeonistas — A. Plūkas. Pianistas — R. Cibulskis. Smuikininkas — V. Stašionis. Apšvietimas — J. Blokas. Administratorius ir tech. vadovas — sporto klubas "Kovas".

Pagrindinėse rolėse: Eglė, žvejo duklė — Eda Kimantaitė, Žilvinas, žalčių karalius — M. Mauragis, Žvejys, Eglės tėvas — R. Jaselskis, Aukšė, Eglės sesuo — R. Glionertaitė, Audronė, Eglės sesuo — L. Zakaraitė, Rūstulis, Eglės brolis — G. Kišonas, Vainys, Eglės brolis — J. Kolakauskas, Vaidutis, Eglės brolis — A. Stašionis, Ažuolas, Eglės sūnus — H. Antanaitis, Uosis, Eglės sūnus — V. Mikutavičius, Beržas, Eglės sūnus — A. Mikutavičius, Drebulė, Eglės duklė — V. Dulinskaitė, Piršlys, senas Zaltys — A. Skirka.

Kitose rolėse: Eglės draugės — L. Čelkytė, R. Lipčiūtė, J. Stašionytė, Jūrmergių karalaitė — J. Kolakauskaitė, Jūrmergė — G. Dambrauskaitė, J. Kizelytė, D. Kedytė, D. Kišonaitė, I. Janušauskaitė. Gegutė — H. Antanaitis, žalčiai — V. Mikutavičius ir A. Mikutavičius.

Veiklas pastatytas labai gerai, nors tam ir trūkdė scenos mažumas ir jos techninis įrengimas. Artistai apdovanoti gėlėmis. Pasveikinimą padarė Krašto V-bos prn. V. Skrinška. Tautiečių dalyvavo per 400.

SV. KAZIMIERO MINĖJIMAS SYDNEJUJE

Kaip beįsigalinti tradicija ir šiemet šv. Kazimiero minėjimą kovo 4 d. suruošė Sydnėjaus Liet. Kat. Kult. D-ja. Minėjimas, vykęs Camperdowne, pradėtas pamaldomis St. Joseph katalikų bažnyčioje.

Pamaldas atlaikė ir pamokslą iš šventojo gyvenimo pasakė Sydnėjaus Liet. Kapelionas kun. P. Butkus. Po pamaldų minėjimas tęstas parapijos salėje. Minėjimo įvadą B. Brazdžionio eilėraščiu "šiaurės pašvaistė" padarė jaunutė deklamuotoja Zinkutė. P. Slavėno paruoštą, dienai pritaikintą paskaitą, pačiam autoriui dėl ligos negalėjus atvykti į minėjimą, skaitė D-jos pirm. dr. A. Mauragis. Poetė Mykolaitytė-Slavėnienė padeklamavo ištraukę iš savo rašomos poemos apie šv. Kazimierą, skautų D.L.K. Kęstucio ir Žilvilės draugovių skautai-ės davė scenos vaizdelį "sv. Kazimieras".

Minėjimas užbaigtas Tautos Himnu. Minėjime dalyvavo per 200 tautiečių. Skautai-ės savo Patrono dienos proga dalyvavo organizuoti. B.Z.

Sportas

KREPSINIS

Taurus — North Adelaide 59-47

1956.III.1 — Taurus susitiko su geriausią australų krepšinio komanda, kuri neblogai žaidė jau keletą metų ir kartais mūsiškiams reikėdavo smarkiai padirbėti, kad laimėtų rungtynes.

Šį kartą Taurus susirinko beveik visi ir su pasiryžimu laimėti išėjo į aikštę. Jau pirmam kėliny australai tapo palaužti ir pirmas kėlinys buvo laimėtas 23-15. Antram kėliny, negalima būtų pasakyti, kad mūsiškiai nesistengė, bet žaidė be atydumo dėl to antrą kėlinį pralaimėjo vieno taško skirtumu, bet ankstyvesnės atsargos iš pirmo kėlinio buvo labai svarios dėl to ir buvo laimėtos rungtynės.

Taškus pelnė: Ignatavičius 18, Petkūnas 15, Jačiūnskis 13, Gurskis 7, Kitas 3, Visockis 2, Alkevičius 1.

Taurus — West Adelaide 53-50

1956.III.8 — Taurus turėjo gana sunkias rungtynes, nes vėl nebuvo pilnos komandos, bet geras susižadimas greitai palaizė priešų jėgas, o tiksliais Jačiūnskio, Gurskio metimais vis gerino komandos rezultata. P. Alkevičius, kuris turėjo gana sunkią duoną dengdamas P. Australijos rinktinės žaidėją A. DAVE apsaugojo nuo pavojingų metimų pirmam kėliny.

Antram kėliny tauriečiai jau buvo per daug pavargę, dėl to buvo paimta keletas minučių, nes apie vidurį kėlinio priešas visai lipo ant kulnų ir lenoje matėsi vieno metimo skirtumas. Bet po trumpo poilsio Taurus vėl pagerino rezultata ir Taurus komandos kapitonas Visockis buvo sekmingiausias metimuose.

Rungtynėms baigiantis priešas perėjo į kietesnį žaidimą, nors gal tai buvo jau beviltiškos pastangos, bet australai kietai kovojo iki pat rungtynių pabaigos. Tauriečiai atsakė tuo pačiu. Petkūnas šį kartą susilaukė net penkių bandų ir palliko komanda su keturiais žaidėjais, bet West Adelaidėi laiko stoka neleido išlyginti rezultato.

Tauriui taškus pelnė: Jačiūnskis 17, Visockis 14, Petkūnas 11, Gurskis 7 ir Alkevičius 4.

Moterys

Vytis — West Adelaide 17-21

1956.II.29 — Mūsų krepšininės sužadė labai puikiai, nors ir neturėdamos pakaitimui atsarginių žaidėjų, sugebėjo pralaimėti vos keturiais taškais prieš stiprias savo varžoves.

Taškus pelnė: J. Gumbytė 12, Marija Kelertaitė 5.

Vytis — north Adelaide 22-41

1956.III.7 — Šias rungtynes Vytietės žaidė labai pasitikėdamos savimi ir dėl to turėjo didesnę pralaimėjimą.

Taškus pelnė: J. Gumbytė 14, M. Kelertaitė 5 ir O. Kelertaitė 3.

Jauniai.

Vytis — West Adelaide 44 — 32

1956.II.28 — Vyties jauniai, turėdami stiprią priešą, nepasidavė taip lengvai, bet kovoję gana kietai. L. Urmonas, Lapšys ir Snarskis buvo pavojingiausi aikštėje.

Taškus pelnė: L. Urmonas 10, Lapšys 8, Stankevičius 6, Snarskis ir R. Urmonas po 4.

Vytis — North Adelaide

1956.III.6 — Jauniai laimėjo prieš stiprią komandą, kuri ligi šiol turėjo tik vieną pralaimėjimą, bet mūsiškiai pasirodė pažėgesni aikštėje. Geros pasuotės ir tikslesni metimai negu priešų davė jaunai komandai pergalę.

Taškus pelnė: Lapšys 13, Stankevičius 11, Petruška 9, R. Urmonas 7, L. Urmonas ir Snarskis po 6, Pocius 1.

VYTIES Sporto Klubas praneša, kad mūsų bažnyčios salėje pirmadienių vakarais vyksta moterų stalo teniso treniruotės. Visos, norinčios šią sporto šaką kultivuoti, mielai bus sutiktos. Moterų trenerė didelė žinovė šioje sporto šakoje, buvusioji Aūstralijos jaunių stalo teniso čempionė Aldona Snarskytė, padės jums tapti geromis žaidėjomis.

Vyrų treniruotės vyksta ketvirtadieniais nuo 5.30 iki 11 val. vak.

Nepraleiskime progos!

Edas

Redakcijos atsakymai

S. Jokūbaitiui (Warooa) — £3 gimnazijai gauti. Ačiū. Įrašėme į Gimnazijos sąskaitą ir pasiūsimė pagal paskyrimą.

INFORMACIJOS

ADELAIDĖS LIETUVIŲ NAMAMS AUKOJO:

(ligi š.m. vasario mėn. 26 d.)

K. Šaulys £50, J. Vanagas £25, P. Andriajaitis, J. ir B. Lapšiai, J. Norkūnas, M. ir S. Rudzenskai po £10. F. Adamonis, A. Bajoriūnas, S. Balčiūnas, V. Buseningas, K. Cieminis, A. Darškus, K. ir V. Gurskiai, S. Jonavičienė, P. Kanas, L. Pacevičius, K. Pažėra, M. Pocius, J. ir L. Rakai, C. Radzevičienė, J. Sadauskas, J. Strimaitis, A. Sasinus po £5. J. Ivoška £3. R. Audrėkus, N. ir E. Butvilai, A. Gerasimavičius, F. Jokubaitis, T. Karauskas, J. Kelpa, J. Vileniškis, J. Zakaravičius po £2. P. Barauskas, F. Damaševičius, J. Dapšys, I. Ignatavičius, K. Jasevičienė, B. Jastmanis, P. Kuršys, P. Martinaitis, E. Pekokas, J. Strankauskas, M. Vanagienė J. Vebrys, S. Vyšniauskas po £1. J. Dienas, J. Mickus, A. Survila, J. Vaitkus po 10/-.

Iš buv. namų statybos k-to perimta £78.21. Per balių surinkta £140.11.7½. Per gegužinę surinkta £105.19.1.

Aukų dėžutėmis surinko:

J. Lapšys £12.9.5, J. Pyragius £10.1.10, V. Raginis £9.1.2, J. Kalvaitis £7.1.1, J. Morkūnas £6.8.5, B. Jurgelionis £4.0.4, Per pobūvius £3.5.0½, V. Linkus £2.5.0, K. Vanagienė £2.1.4, A. Šliužas £1.11.4, K. Reisonas £1.6.9, S. Reivytiis 18/6, L. Martinkus 15/6.

Viso kasoje ALS-gos visuot. susirinkimo dienai (26.2.56) yra £699.3.4!

Pasižadėjo įmokėti:

ALB Adelaidės Apyl. V-ba £100
ALB Moterų Sekcija £100
LAS Adelaidės Sk. £100

"Vyties" sporto klubas £100
J. Glušauskas, B. Lukavičius, J. Pyragius, A. Šerelis, P. Šatkus po £50.
F. Jokubaitis, J. Langevičius po £20
V. Bataitis, V. Janušauskas, A. Jucius, Č Libikas po £10.

A. Kelertas £5, A. Gerasimavičius £3. Viso pasižadėjimų £738.0.0.

Dalis pinigų pagal pasižadėjimus jau įmokėta. Į šį sąrašą neįtrauktos sumos, susidarę iš narių įstojamojo ir nario mokesčių, bet jos įeina į bendrą kasoje esančią sumą.

ALS-gos Valdyba

PRANESIMAS

Š.m. Vasario 16 minėjimo proga Adelaidėje surinkta aukų £52/4/2. Atskaičius padarytas ruošimo išlaidas £17, aukos paskirstytos sukančiai: £17.12.0 — Tautos Fondui ir £17.12.0 — Vasario 16 Gimnazijai. Apylinkės Valdyba visiems aukojusiems nuširdžiai dėkoja.

Apylinkės Valdyba

SKAUTAMS ADELAIDĖJE

Kovo 17 d., šeštadienį, 4 val. po pietų, Sv. Juozapo bažnyčios salėje šaukiu Vietininkijos bendrą sueigą, kurioje dalyvavimas visiems V-jos skautams ir skautėms privalomas. Sueigoje dalyvaujame uniformuoti.

Vietininkas

VIESAS SKELBIMAS

Buvusio "Lietuvių Dienų" platintojo L. Baltrūno, gyvenančio 295 Huddle St., Abbotsford, N. 9, Vic., Australia, patinimo įgaliojimai už neatsiskaitymą nuo šios dienos nutraukiami.

"Lietuvių Dienų" Administracija

Paieškomas

ALBERTAS MEDISAUSKAS gyvenęs Sialuose, išvykęs iš Lietuvos 1944 m. Jam yra žinių iš Lietuvos. Ieškomas arba žinantieji apie jį prašomi rašyti šiuo adresu: Mr. Antanas Keleris, 1304 E. 68th Str., Cleveland 3, Ohio, USA.

PADEKA

ALS Klubas "Vytis" viso Australijos lietuvių sportuojančio jaunimo sąskrydžio Adelaidėje vardu nuširdžiai dėkoja režisieriui p. P. Rūtenii ir visam Teatro Mylėtojų kolektyvui už duotą sąskrydžio metu "Atžalyno" spektaklį.

Drauge labai atsiprašo p. Rūtenį ir visą kolektyvą, kad per neapsižiūrėjimą klubo sekretoriui perrašant padėkų tekstą buvo praleista padėka Jūms.

ALS Klubas "Vytis" Valdyba

Atsiūsta paminėti

Teodoras J. Kučinskas — **LYTIES GARBINIMAS.** Išleido Tikybos Tyrinėtojai JAV-bėse. 144 psl. Kaina 1,50 dol.
Ignas Šlapelis — **JUOZAS PAUTIENIUS.** Meno raida. Morma. J. Pautienius. Užbaigta. Meniškas leidinys. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas JAV-bėse, 1955 m.

Australijos Lietuvis

Firmasis lietuvių laikraštis Australijoje

PRENUMERATA: metams £210.0, pusei — £116.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienio kaina ta pati.
SKELBIMAI: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida.
SMULKŲ SKELBIMAI: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus.
Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.
ADRESAS: Australijos Lietuvis, 35 Cator Street, HINDMARSH, S. A.
Tel. LU 5827

THE AUSTRALIAN-LITHUANIAN
The Lithuanian fortnightly in Australia
Publisher: Jurgis Glušauskas

Printed by National Press, 35 Cator St. Hindmarsh.
Tel. LU 5827

Kvietimas visiems

Lietuvių Kultūros Fondo Melbourno Skryčiaus Valdyba kviečia tautiečius į šaunų 1956 metų

SPAUDOS BALIŲ

ruošiamą šeštadienį, balandžio mėn. 7 d.

Prahram Town Hall

Pradžia 7 valandą.

Gros B. Zabelos kapela. Veiks Soc. Globos Moterų D-jos gausus bufetas. Baliuje bus galima sugauti tikrą ir spaudos antį...

Kvietimai gaunami pas E. Žizmaraitę, telefonu užsisakomi pas V. Baltutį — MX 1028 ir balius metu įeinant LKF Melbourno Sk. Valdyba